

Boj proti nelegální migraci

Bc. Magdaléna Revajová

Diplomová práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Magdaléna Revajová**
Osobní číslo: **L20206**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Specializace: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Boj proti nelegální migraci**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši zaměřenou na nelegální migraci.
2. Posudte současný stav nelegální migrace s důrazem na bezpečnost státu.
3. Posudte rizika nelegální migrace a navrhněte jejich minimalizaci.
4. Navrhněte plán boje proti nelegální migraci.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. HRABÁLEK, Martin. *Ochrana hranic EU a role agentury Frontex v ní*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 2012. ISBN 978-80-210-5988-7.
 2. POLLAK, Johannes, Peter, SLOMINSKI ed. *The Role of EU Agencies in the Eurozone and Migration Crisis: Impact and Future Challenges*. Austria: Springer Nature, 2020. ISBN 978-3-30-51382-2.
 3. UHEREK, Zdeněk a kol. *Migrace: Historie a současnost*. 1. vyd. Ostrava: PANT, 2016. ISBN 978-80-905942-9-6.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Ing. Miroslav Tomek, PhD.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **6. května 2022**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 1. prosince 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: *6.5.2022*

Jméno a příjmení studenta: Bc. Magdaléna Revajová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se věnuje tématu boje proti nelegální migraci. Cílem bylo provést literární rešerši, posoudit současný stav nelegální migrace s důrazem na bezpečnost státu, provést analýzu rizik nelegální migrace, navrhnout jejich minimalizaci a vytvořit návrh plánu boje proti nelegální migraci. V rámci řízení rizik s využitím normy ISO 31000:2018, byla provedena analýza rizik nelegální migrace za pomoci matice rizik. Na základě navrženého plánu boje proti nelegální migraci byla provedena částečná SWOT analýza, tedy fáze identifikace vnitřních a vnějších faktorů. Zjištěny byly silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby nelegální migrace. Výsledkem diplomové práce je navržený plán boje proti nelegální migraci.

Klíčová slova: boj, běženeček, management, migrace, nelegální, plán, Policie České republiky, riziko

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the topic of fight against illegal migration. The goal was to conduct a literature research, assess the current state of illegal migration with emphasis on state security, analyze the risks of illegal migration, propose their minimization and create a draft plan to fight against illegal migration. As part of risk management using the ISO 31000:2018 standard, an analysis of the risks of illegal migration was performed using a risk matrix. Based on the proposed plan to fight against illegal migration, a partial SWOT analysis was performed, i.e. the phase of identifying internal and external factors. Strengths, weaknesses, opportunities and threats of illegal migration were identified. The result of the diploma thesis is a proposed plan to fight against illegal migration.

Keywords: Fight, Refugee, Management, Migration, Illegal, Plan, Police of the Czech Republic, Risk

Poděkování

Děkuji mému vedoucímu diplomové práce, panu doc. Ing. Miroslavu Tomkovi, PhD., za odbornou pomoc a čas, který mi při psaní práce poskytl.

Také bych chtěla poděkovat své rodině, která mi během psaní diplomové práce vždy poskytla podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 POSOUZENÍ NELEGÁLNÍ MIGRACE V LITERATUŘE A V PRÁVNÍCH PŘEDPISECH	12
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY Z OBLASTI MIGRACE OSOB	12
1.2 PRÁVNÍ PŘEDPISY V OBLASTI MIGRACE	14
1.2.1 Vybrané právní předpisy v oblasti migrace v České republice	14
1.2.2 Vybrané právní předpisy v oblasti migrace v Evropské unii	16
1.3 VYBRANÉ PUBLIKACE V OBLASTI MIGRACE.....	17
2 MIGRAČNÍ TRASY DO EVROPY	20
2.1 MIGRAČNÍ TRASY DO EVROPY.....	20
2.1.1 Východní středomořská trasa	21
2.1.2 Centrální středomořská trasa	22
2.1.3 Západní Středomořská trasa	23
3 ORGÁNY V BOJI PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI V RÁMCI ČESKÉ REPUBLIKY	25
3.1 SLUŽBA CIZINECKÉ POLICIE.....	25
3.1.1 Historie cizinecké policie České republiky	25
3.1.2 Struktura cizinecké policie	26
3.2 ODBOR AZYLOVÉ A MIGRAČNÍ POLITIKY	29
4 ORGÁNY A SYSTÉMY V BOJI PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE	31
4.1 EVROPSKÁ AGENTURA PRO POHRANIČNÍ A POBŘEŽNÍ STRÁŽ.....	31
4.1.1 Jednotky rychlého nasazení na hranicích	32
4.1.2 Evropský systém ochrany hranic	32
4.2 SCHENGENSKÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM	33
4.3 VÍZOVÝ INFORMAČNÍ SYSTÉM	33
4.4 EVROPSKÁ DATABÁZE PRO POROVNÁNÍ OTISKŮ PRSTŮ ŽADATELŮ O AZYL .	34
4.5 EVROPSKÝ POLICEJNÍ ÚŘAD	34
4.6 EVROPSKÝ SYSTÉM PRO CESTOVNÍ INFORMACE A POVOLENÍ.....	35
5 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	36
II PRAKTICKÁ ČÁST	37
6 VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ HRANICE ČESKÉ REPUBLIKY	38
6.1 STÁTNÍ HRANICE ČESKÉ REPUBLIKY	38
6.2 SCHENGENSKÝ PROSTOR	39
6.3 POSTUP PŘI HRANIČNÍ KONTROLE	40

6.4	DÍLČÍ ZÁVĚR K VNITŘNÍM A VNĚJŠÍM HRANICÍM	41
7	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	42
7.1	NELEGÁLNÍ POBYT	42
7.1.1	Tranzitní nelegální migrace.....	43
7.1.2	Zneužívání azylových procedur	43
7.1.3	Nelegální pobyt s použitím neregulárních cestovních dokladů	44
7.2	NELEGÁLNÍ MIGRACE PŘES VNĚJŠÍ SCHENGENSKOU HRANICI ČESKÉ REPUBLIKY	45
7.3	NAPOMÁHÁNÍ K NELEGÁLNÍ MIGRACI	46
7.3.1	Převaděčství migrantů	46
7.3.2	Obstarávání neregulárních dokladů.....	46
7.3.3	Účelové sňatky	47
7.4	VÝVOJ NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	47
7.5	DÍLČÍ ZÁVĚR K NELEGÁLNÍ MIGRACI V ČESKÉ REPUBLICE	51
8	POSOUZENÍ RIZIK NELEGÁLNÍ MIGRACE.....	53
8.1	PROCES ŘÍZENÍ RIZIK PODLE NORMY ISO 31000	53
8.5	HODNOCENÍ RIZIK A NÁVRH OPATŘENÍ PRO SNÍŽENÍ RIZIK	60
8.6	DÍLČÍ ZÁVĚR K PROCESU ŘÍZENÍ RIZIK.....	63
9	NÁVRH PLÁNU BOJE PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI.....	66
9.1	OCHRANA VNĚJŠÍ A VNITŘNÍ HRANICE	66
9.1.1	Realizovaná opatření České republiky na vnějších hranici.....	67
9.1.2	Realizovaná opatření České republiky na vnitřní hranici	68
9.2	SPOLUPRÁCE SE TŘETÍMI ZEMĚMI A JEJICH PODPORA	69
9.4	POBYTOVÉ KONTROLY A KONTROLY ZAMĚŘENÉ NA NELEGÁLNÍ ZAMĚSTNÁVÁNÍ.....	71
9.5	PODPORA LEGÁLNÍ MIGRACE.....	73
9.6	NAVRÁCENÍ NELEGÁLNÍCH MIGRANTŮ DO ZEMÍ PŮVODU.....	74
9.7	APLIKACE METODY SWOT ANALÝZY SOUČASNÉHO STAVU BOJE PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI	76
9.8	DÍLČÍ ZÁVĚR K NAVRŽENÉMU PLÁNU BOJE PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI	78
	ZÁVĚR	79
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	81
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	91
	SEZNAM OBRÁZKŮ	92
	SEZNAM TABULEK.....	93

ÚVOD

Migrace je nezbytnou součástí lidstva již od počátku civilizace. Lze ji považovat za určitou formu adaptace v důsledku měnícího se prostředí. Lidé se přesídlují z mnoha důvodů, nejčastěji se cizinci z Afrických a Východních států přesouvají do Evropy s vidinou lepšího a kvalitnějšího života.

V posledních letech se migrace stala velice diskutovaným tématem. V důsledku migrační krize, která nastala v roce 2015, se dostala do popředí a je aktuálním námětem pro diskuzi. Migrace je dělena na legální a nelegální. Diplomová práce se věnuje nelegální migraci, především boji proti ní. Boj proti nelegální migraci je zásadní ve spojitosti s riziky, které přináší. Každý stát musí těmto nástrahám preventivně čelit a vyvíjet úsilí na minimalizaci nelegální migrace. Důležitost omezování nelegální migrace stoupá zejména v posledních letech, kdy migrantů stále více přibývá i přesto, že Česká republika není pro většinu cizinců cílovou destinací. V současnosti je nelegální migrace považována za bezpečnostní hrozbu, která představuje riziko pro společnost a je nezbytné proti ní bojovat.

Česká republika vstoupila do Evropské unie v roce 2004 a do schengenského prostoru v roce 2007. Toto začlenění České republiky přineslo řadu výhod, například volný pohyb osob, kapitálu a zboží. Vznikla ale také negativní stránka věci, a to že na vnitřních hranicích České republiky byly zrušené kontroly. To znamená zásadní zjednodušení ilegálního překročení hranic pro nelegální migranty.

Evropská unie a současně i Česká republika se proto snaží nelegální migraci eliminovat již na vnější hranici a vyvíjí systémy a orgány, aby byla zajištěna co největší efektivita v boji proti nelegální migraci.

Důvodem pro výběr tématu je osobní zájem autorky v dané oblasti a její snaha přiblížit obyvatelstvu problematiku nelegální migrace, boj proti ní a představení orgánů a systémů, které se v této věci angažují.

CÍL A POUŽITÉ METODY

Diplomová práce se zabývá bojem proti nelegální migraci. Hlavním cílem této práce je navrhnout plán boje proti ní.

Stanoveny jsou následující dílčí cíle:

- zpracovat literární rešerši zaměřenou na nelegální migraci,
- posoudit současný stav nelegální migrace s důrazem na bezpečnost státu,
- posoudit rizika nelegální migrace a navrhnout jejich minimalizaci,
- zpracovat návrh plánu boje proti nelegální migraci.

Při zpracování diplomové práce byla v teoretické části použita metoda rešerše, která dopomohla k získání znalostí o daném tématu. Díky působení u Policie České republiky na oddělení pobytové kontroly, eskortu a pátrání získala autorka mnoho zkušeností a informací, které byly využity při tvorbě diplomové práce. V praktické části byla při posouzení rizik použita norma řízení rizik ISO 31000:2018. Při identifikaci rizik byla využita metoda vícezdrojového sběru informací z internetových zdrojů a odborné literatury. Dále byla provedena metoda analýzy rizik za pomoci matice rizik nelegální migrace. Následně byla rizika vyhodnocena a byla navržena opatření. V poslední kapitole byl navrhnout plán boje proti nelegální migraci a také byla provedena pouze částečná SWOT analýza, jelikož slouží jako názorné shrnutí současné situace.

Pro vypracování diplomové práce byly použity tyto metody: metoda rešerše, vícezdrojový sběr informací, identifikace, analýza, hodnocení a uplatnění autorčiny zkušenosti z praxe.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POSOUZENÍ NELEGÁLNÍ MIGRACE V LITERATUŘE A V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH

Tato část diplomové práce se věnuje základním pojmům, právním normám a publikacím, které souvisí s nelegální migrací. Základní pojmy jsou důležité pro pochopení dané problematiky. Významným předpokladem v boji proti nelegální migraci sehrávají právní normy České republiky (dále jen „ČR“) a Evropské unie (dále jen „EU“). Následně jsou v podkapitole uvedeny vybrané publikace a jejich literární rešerše, jež souvisí s migrací.

1.1 Základní pojmy z oblasti migrace osob

Základní pojmy z oblasti migrace, které jsou nezbytné pro porozumění dané problematiky:

- **Azyl** je „ochranný status, který stát poskytuje státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti v souvislosti s rizikem jejího pronásledování z důvodů přesně vyjmenovaných v mezinárodních i národních právních nástrojích“ (Ministerstvo vnitra, 2021a).
- **Azylantem** „se rozumí, kterému byl podle tohoto zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu“ (Zákon č. 325/1999 Sb.).
- **Cizincem** „se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie“ (Zákon č. 326/1999 Sb.).
- **Legální migrant** je cizinec, který splňuje veškeré podmínky, aby byl oprávněn pobývat na území cizího státu (Palát, 2014).
- **Legální migrace** jedná „proces řízeného, státem kontrolovaného přistěhovalectví. ČR může imigraci regulovat prostřednictvím vízové praxe a prostřednictvím pobytových oprávnění. Obecně souvisí s pracovní migrací, v rámci které ČR prostřednictvím regulovaného přijímání cizinců uspokojuje potřeby domácího pracovního trhu. ČR může kontrolovat, v mezích evropského práva, pracovní migraci na svém území, vč. stanovení národních kvót. Dalšími typy legální migrace může být např. migrace za účelem studia nebo sloučení rodiny“ (Ministerstvo vnitra, 2021a).
- **Migrace** je „přesun jednotlivců i skupin v prostoru, který je spolu s porodností a úmrtností klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje a výrazně ovlivňuje společenské a kulturní změny obyvatel na všech úrovních. S ekonomickým rozvojem

se intenzita migrace neustále zvyšuje. Migrace může být krátkodobá, dlouhodobá, trvalá i opakovaná (cirkulární)“ (Ministerstvo vnitra, 2021a).

- **Migrant** je osoba, jež překročila mezinárodní hranici a zdržuje se tak v jiné zemi než v zemi jejího původu (Palát, 2014).
- **Nelegální migrace** „v obecné rovině se jedná o migraci, která probíhá bez kontroly a řízení ze strany cílových zemí. Cizinci vstupují do cílových zemí, či v nich pobývají, bez řádného oprávnění (vízum, pobytové oprávnění). Z podstaty souvisí s kategorií uprchlickví. Řada osob, kterým je později přiznána mezinárodní ochrana, vstupuje na území hostitelského státu taktéž nelegálně. Podáním žádosti o mezinárodní ochranu (azyl) je jejich právní status „legalizován“. Ne všichni nelegální migranti, kteří zažádají o mezinárodní ochranu, se však pro ni kvalifikují. V případě nelegální migrace tak často hovoříme o tzv. „smíšených migračních tocích“. Nelegální migrace je zpravidla organizována sítěmi převaděčů a může v sobě proto nést aspekt organizovaného zločinu ve formě obchodu s lidmi“ (Ministerstvo vnitra, 2021a).
- **Nelegální migrant** je „cizinec, který vstupuje na území ČR bez platného oprávnění, nebo v ČR bez platného oprávnění pobývá. Důvody jeho vstupu na území mohou být rozdílné“ (Ministerstvo vnitra, 2021a).
- **Schengenské acqui** rozumí se jím „Schengenská dohoda, Schengenská prováděcí úmluva, Protokoly a úmluvy o přistoupení k Schengenské dohodě a Schengenské prováděcí úmluvě s příslušným Závěrečným aktem a prohlášeními a Rozhodnutí a prohlášení Výkonného výboru a akty k provedení úmluvy, které byly vydány orgány, na něž Výkonný výbor přenesl své rozhodovací pravomoci a další legislativní dokumenty rozvíjející původní akty“ (Ministerstvo vnitra, 2021b).
- **Správní vyhoštění** je v zákoně o pobytu cizinců definováno jako „ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území členských států Evropské unie a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. V odůvodněných případech lze rozhodnutím stanovit hraniční přechod pro vycestování z území“ (Zákon č. 326/1999 Sb.).

- **Tranzitní nelegální migraci** „se rozumí migrace přes území daného státu bez náležitostí nutných ke vstupu a pobytu na jeho území. Účelem není setrvání na území, nýbrž pouze přesun do jiné cílové země“(Ministerstvo vnitra, 2022a).
- **Vnější hranice EU** „v kontextu Schengenu se vnější hranicí rozumí pozemní, vzdušné a mořské hranice členských států, pokud nejsou vnitřními hranicemi. Vnější hranice České republiky se nacházejí pouze na mezinárodních letištích“(Ministerstvo vnitra, 2021a).
- **Vnitřní hranice EU** „v kontextu Schengenu se vnitřní hranicí rozumí společné pozemní hranice členských států, letiště, která se nacházejí na území členských států a jsou určena pro provozování leteckých spojení pouze mezi členskými státy, a v neposlední řadě i námořní přístavy určené pro pravidelnou trajektovou dopravu výlučně z území na území členských států, bez přerušování plavby v přístavech mimo toto území. V případě České republiky tvoří vnitřní hranice společné pozemní hranice se sousedními státy, včetně říčních a jezerních hranic, a letiště nacházející se na území České republiky, na kterých jsou provozovány lety mezi Českou republikou a ostatními členskými státy schengenského prostoru“(Ministerstvo vnitra, 2021a).

1.2 Právní předpisy v oblasti migrace

Pro pochopení problematiky migrace je nezbytné seznámit se se základními právními předpisy, které se týkají migrace v rámci EU a ČR. Informace o právních předpisech jsou rozděleny do dvou kapitol. První kapitola popisuje právní předpisy v rámci českého práva a druhá kapitola se věnuje evropským právním předpisům.

1.2.1 Vybrané právní předpisy v oblasti migrace v České republice

Základním pilířem pro ČR jsou zákony související s nelegální migrací, migrací a pobytu cizinců. K nejvýznamnějším právním normám v oblasti migrace lze zařadit následující právní předpisy.

- **Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů** stanovuje podmínky pro vstup cizinců na území ČR a vycestování cizince z území ČR. Vytyčuje podmínky pobytu cizince a formuluje působnost Policie České republiky (dále jen „PČR“), Ministerstva vnitra (dále jen „MV“) a Ministerstva zahraničních věcí ČR v téhle oblasti státní správy. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu

cizinců na území ČR upravuje podmínky vykonávání hraniční kontroly. Kontrola je prováděna při dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních státních hranic. Při vstupu na území je cizinec povinen prokázat se splněním podmínek stanovených použitelným právním předpisem. Zákon stanovuje, kdy může policie odeprít vstup cizince na území, např. cizinec nemá platný cestovní doklad, předloží padělaný nebo pozměněný cestovní doklad. V zákoně jsou stanoveny podmínky pro cizince, který může pobývat na území přechodně, a to bez víza, na základě krátkodobého víza, dlouhodobého víza a podle výjezdního příkazu. Bez víza zde může cizinec pobývat, je-li občanem EU, určí-li tak mezinárodní smlouva anebo vláda svým nařízením. K zániku tohoto pobytu může dojít, jestliže cizinec úmyslně závažným způsobem naruší veřejný pořádek. Dlouhodobé vízum je udělováno nad 90 dnů, které poskytuje ministerstvo na žádost cizince. Dále také mimořádné vízum, které může vláda nařízením stanovit z důvodu vysokého nedostatku pracovníku na trhu práce. Cizinec může požádat o vízum k pobytu nad 90 dní např. za účelem sezonního zaměstnání, anebo mu ministerstvo udělí vízum za účelem strpení pobytu na území. Trvalý pobyt na území cizinec dostane nejčastěji po čtyřech letech nepřetržitého pobytu, kdy na území pobývá na základě přechodného pobytu. Bez podmínky nepřetržitého pobytu se může vydat povolení cizinci, který o vydání trvalého pobytu žádá z humanitárních důvodů nebo z jiných důvodů hodných zvláštního aspektu atd. V rámci zákona jsou uvedeny podmínky pro integraci cizinců. Jsou uvedeny centra na podporu integrace cizinců, kde jsou poskytovány služby pro jejich snadnější začlenění do společnosti, např. kurzy českého jazyka (Zákon č. 326/1999 Sb.).

- **Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu.** Zákon o azylu formuje žádost o udělení mezinárodní ochrany, která je vyjádřením vůle cizince, který v ČR hledá ochranu před pronásledováním nebo hrozící vážnou újmou. Určuje podmínky, kdy cizinec může podat žádost o udělení mezinárodní ochrany. Dále jsou v zákoně popsány důvody udělení azylu a doplňkové ochrany (Zákon č. 325/1999 Sb.).
- **Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky** upravuje ochranu státních hranic ČR, aby bylo zamezeno jejich nedovolenému překročení. Definiuje působnost MV a PČR v rámci této oblasti. Stanovuje hraniční přechod na mezinárodních letištích. S cílem ochrany vnějších hranic, zákon určuje povinnosti velitele letadla, provozovatele letiště a oprávnění policii při ochraně vnějších hranic. V zákoně jsou uvedeny důvody pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic (Zákon č. 191/2016 Sb.).

- **Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců**, jež určuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území ČR, se záměrem poskytnutí dočasné ochrany a vycestování z území. Definuje důvody, kdy ČR poskytne dočasnou ochranu (Zákona č. 221/2003 Sb.).
- **Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky**, který vytyčuje kompetence příslušníků Policie České republiky, jejich úkoly a organizaci. V § 27 jsou uvedena oprávnění, kdy může policista zajistit cizince a povolená délka jeho zajištění (Zákon č. 273/2008 Sb.).

1.2.2 Vybrané právní předpisy v oblasti migrace v Evropské unii

Evropská unie se věnuje problematice migrace v právních předpisech. K nejvýznamnějším lze zařadit:

- **Úmluva o právním postavení uprchlíků**, známá jako Ženevská úmluva, byla schválena v roce 1951 na Valném shromáždění Organizace spojených národů (dále jen „OSN“). Úmluva byla reakcí na faktické události, které nastaly po druhé světové válce (Uherek a kol., 2016). Je hlavním dokumentem v rámci mezinárodní ochrany uprchlíků. V této úmluvě je definováno, kdo je uprchlík a jakou právní ochranu a sociální práva by měly uprchlíkům zajistit smluvní státy. Uprchlíci, podle ustanovení, nesmějí být navraceni do země, kde jim hrozí pronásledování. Povinnosti uprchlíků vůči hostitelské zemi jsou definovány v úmluvě. Určuje třídu lidí, kteří nemohou získat status uprchlíka, jako například váleční zločinci. Cílem úmluvy je, aby byla poskytnuta uprchlíkům mezinárodní právní ochrana a další podpora (Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, 2016).
- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady EU 2016/399** ze dne 9. března 2016, kterým se vymezuje kodex Unie o pravidlech usměřující přeshraniční pohyb osob neboli Schengenský kodex. Nařízení stanovuje zásady překračování vnějších hranic EU a podmínky vstupu do EU. Vnější hranice lze překračovat výhradně na hraničních přechodech a v průběhu určené provozní doby. Dále stanovuje podmínky vstupu pro státní příslušníky třetích zemí a důvody, pro které jim může být vstup odepřen. Následně jsou určeny vnitřní hranice a jejich překračování v jakémkoliv místě, aniž by byla provedena hraniční kontrola. Je určen obecný rámec a kritéria pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřní hranice. K znovuzavedení vnitřních hranic dochází,

pokud se v prostoru bez kontrol vyskytne závažná hrozba pro veřejný pořádek nebo vnitřní bezpečnost některého z členských států (Schengenský kodex, 2016).

- **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013** ze dne 26. června 2013 o zřízení systému „Eurodac“ pro porovnávání otisků prstů, nímž se ustanoví kritéria a kroky pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, kterou podal příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti v jednom ze členských států. Nařízení stanoví podmínky, kdy určené orgány členských států a Evropský policejní úřad může podat žádost o porovnání údajů o otiscích prstů společně s údaji uloženými v ústředním systému (Nařízení EU č. 603/2013 o systému „Eurodac“).
- **Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013**, kterým se určují směrnice a postupy pro určení členského státu příslušného k řešení žádosti o mezinárodní ochranu, kterou podal státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti v jednom z členských států. Pokud žadatel podal žádost o mezinárodní ochranu ve více členských státech, posuzuje se ve státě, ve kterém ji podal jako první (Nařízení EU č. 604/2013 (nařízení Dublin III)).
- **Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/33/EU**, kterou se vymezují pravidla pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu. Ve směrnici jsou dány podmínky pro přijetí žadatelů, které musí osoba splňovat a práva, které žadatelé mají (Směrnice evropského parlamentu a evropské rady, 2013/33/EU).
- **Nařízení Evropského Parlamentu a Rady č. 810/2009 o vízovém kodexu EU** nařizuje podmínky a postupy pro udělování krátkodobých víz v schengenském prostoru. Definiuje následující typy víz. Letištní průjezdní vízum, které slouží pouze pro průjezd přes tranzitní mezinárodní prostory letiště v schengenském prostoru. Dalším je vízum k pobytu do 90 dní, které opravňuje k pobytu na území po maximální dobu 90 dní ve 180 dnech (Nařízení Evropské sněmovny č.810/2009 o vízovém kodexu).

1.3 Vybrané publikace v oblasti migrace

V oblasti migrace lze nalézt mnoho autorů, kteří se touto problematikou zabývají. Jako příklad lze uvést publikaci od Uherka a jeho kolegů s názvem „**Migrace**“, která se zabývá historickým vývojem migrace na území Evropy a jejími změnami v posledních dvaceti letech. V první kapitole jsou uvedeny některé migrační kauzy, které se vztahují k minulosti,

a poté se řeší současné migrační problémy. Cílem této kapitoly je ukázat, jak ovlivnila minulost dnešní situaci v oblasti migrace. Poukazuje na to, že střední Evropa zažila sérii migračních událostí s důležitými důsledky, které se týkají současného většinového náboženství, hmotného kulturního dědictví atd. Kapitola o migraci, jak o ní pojednávají společenské vědy, je poskládána postupně, aby šlo vidět, jak se teoretické myšlení o migraci mění. Nabízí pohled na to, z jakých stanovisek na ni odborníci pohlíží a jak probíhá začlenění migrantů v novém prostředí. Na současný příliv uprchlíků do Evropy odpovídá kapitola o mezinárodní ochraně. Jsou zde nezbytné pasáže, které vysvětlují, jak se používá doplňková ochrana. Tato kapitola shrnuje právní nástroje, jež se v okruhu uprchlictví vyskytovaly před Ženevskou úmluvou, která je základem současné legislativy o mezinárodní ochraně. Jsou zde objasněny nejdůležitější zákony, které se v rámci migrace využívají. Kniha popisuje společný evropský azylový systém a navrácení osob. Publikace používá celosvětový kontext pohledu na migraci, ale spisovatelé se netají tím, že mohou být ovlivnění evropským úhlem pohledu (Uherek a kol., 2016).

Problematika boje s nelegální migrací se v současných letech v Evropě dostává mezi preferenční oblasti spolupráce. Autor Hrabálek se v knize „**Ochrana hranic EU a role agentury Frontex v ní**“ věnuje problematice, jakým způsobem EU chrání svoje hranice. Soustředí se obzvláště to, jakou úlohu hraje Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích, neboli Frontex. Agentura vznikla v roce 2005 a je nedílnou součástí ochrany hranic. V průběhu několika málo let se dokázala stát poměrně viditelným představitelem problematiky ochrany hranic. V knize je zkoumán vznik a vývoj této agentury a její kompetence. Zásadní důraz je kladen na vztah Frontexu a členských států. Kvalitně fungující vztahy mezi agenturou a členskými státy jsou nezbytnou součástí efektivní činnosti ochrany hranic EU. Kniha je dělena do dvou částí. V první části jsou uvedena základní teoretická východiska. Druhá část popisuje vývoj spolupráce v okruhu hranic a analýzy poslání Frontexu (Hrabálek, 2012).

Autoři Pollak a Slominski v knize „**The Role of EU Agencies in the Eurozone and Migration Crisis: Impact and Future Challenges**“ pojednávají o reakci EU na migrační krizi a konkrétně hodnotí, proč krize vedly k vytvoření nových agentur jako Frontex. Během své historie se musela EU vypořádat již s několika krizemi. Avšak migrační krize představuje mnohorozměrnou krizi, která je závažností bezprecedentní. Různé vnitřní a vnější politické výzvy, geopolitické změny a rostoucí nelegální migraci určily schengenské prostředí politiky. Proto byla založena agentura Frontex pro řízení vnějších hranic, zvláště

po migračních vlnách v letech 2015-2016. V roce 2016 byla agentura Frontex přeměněna na evropskou pohraniční a pobřežní stráž. Agentura Frontex se snaží zvládat neočekávané vlny nelegální migrace (Pollak a Slominski, 2021).

Autor Palát se v knize pod názvem „**Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii**“ věnuje vymezení pojmů v oblasti migrace, okruhu problémů jejího měření a dostupnosti důležitosti dat. Dále se zabývá ekonomickými souvislostmi, které jsou spojené s migrací a jejich důsledkům na trh práce. Zhodnocuje klíčové faktory, které vedou k podnětu mezinárodní migrace, motivační podněty pro rozhodnutí o migraci a důležité dopady migrace na trh práce. Charakteristika migrace se stále mění a jsou zde stále nové výzvy pro následné zkoumání (Palát, 2014).

V knize „**Migrace a (i) migranti**“ interpretují Drbohlav a spol. migrační a integrační realitu v Česku. Její základ se opírá o konceptuální rámec tzv. migračního přechodu. Migrační přechod generalizuje v evropské realitě mnohdy pozorovanou realitu, kdy státy obměňují charakter svého migračního stavu s měnící se socioekonomickou úrovní státní vyspělosti. Fakticky jde o přeměnu zemí z postavení migračně „saldově ztrátových“ do postavení „saldově ziskových“. Autoři téma pojímají systematicky a uceleně, aniž by se v textu nacházely komplikované teoretické výrazy. Některá současná témata jsou rozpracována detailněji. Jsou zde vykreslována témata jako dopady globální ekonomické krize na migrační situaci Česka, migrační politika, postoje většiny vzhledem k cizincům a také témata o postavení migrantů v českém sociálním systému (Drbohlav, 2010).

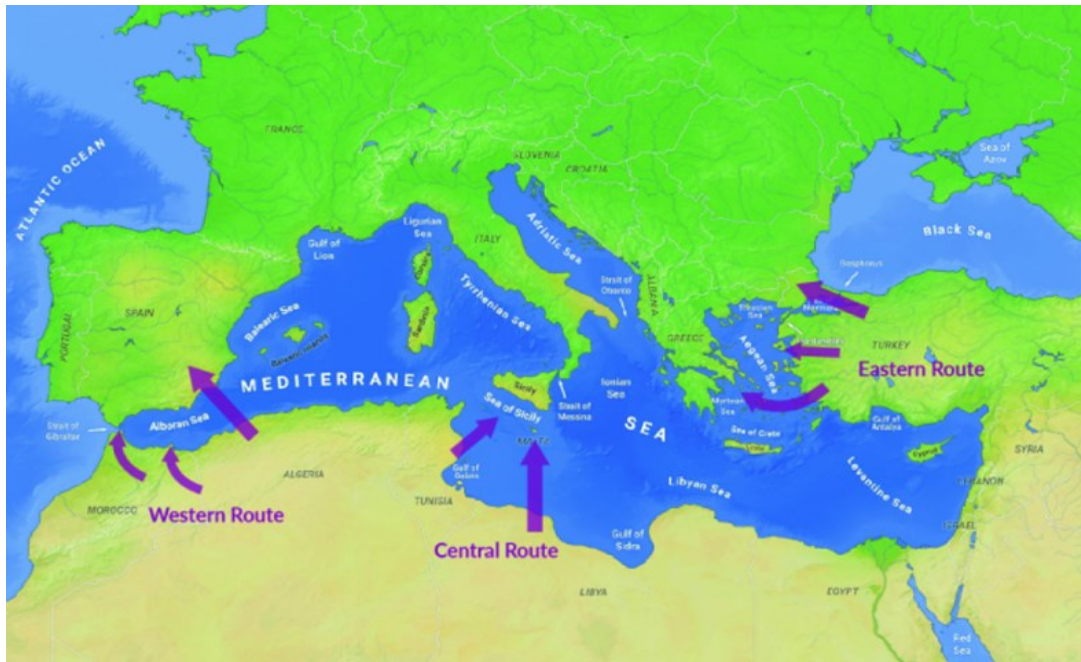
2 MIGRAČNÍ TRASY DO EVROPY

Tato kapitola je věnována hlavním migračním trasám do Evropy. Trasy jsou v kapitolách popsány a jsou v nich uvedeny i počty běženců od vypuknutí migrační krize. Hlavní migrační trasy do Evropy jsou tři, a to **Východní středomořská trasa, Centrální středomořská trasa a Západní středomořská trasa.**

2.1 Migrační trasy do Evropy

Migrační trasy, které vedou do Evropy, se v důsledku transformace podmínek neustále mění, a to jak v cílových destinacích, tak v tranzitních zemích. Migranti využívají mnoho způsobů, jak si vyměnit informace o současné situaci na trase, aby se dozvěděli, jaká jsou potencionální rizika či změny v azylové politice a právních předpisech. Předávají si kontakty na převaděče, kteří jim mohou pomoci nebo kteří jsou naopak nebezpeční. Často tak k tomu využívají např. sociální sítě (International organization for Migration, 2019).

Do Evropy vedou hlavní tři trasy: **Východní středomořská trasa, Centrální středomořská trasa a Západní středomořská trasa** (Obr. 1). V letech 2015 až 2017 je zobrazen pouze celkový počet migrantů z důvodu nedostatku dat. V následujících letech je zobrazen počet migrantů jak po pozemní cestě, tak po námořní cestě. Migranti se těmito trasami dostanou do Španělska, Řecka a Itálie. Mohou využít trasu po moři, ale i po souši u Východní středomořské trasy a Západní středomořské trasy. V reakci na velké množství migrantů byly zřízeny na vnější hranici EU místa tzv. „hot spot“, jejichž klíčovým úkolem je provést základní administrativní řízení. Během něj je u většiny migrantů zjištěna jejich totožnost, realizovaná jejich evidence, sejmутí otisků a porovnání jejich údajů v bezpečnostních databázích. To platí jak pro příjem, tak pro navrácení migrantů zpět do jejich země (Evropský účetní dvůr, 2017). Dále pomáhají s ochranou vnější hranice evropské agentury jako: Frontex, Evropský policejní úřad (dále jen „Europol“), (Evropský parlament, 2018).

Obrázek 1: Hlavní migrační trasy do Evropy, www.clovekvtisni.cz

2.1.1 Východní středomořská trasa

Východní středomořská trasa, jinak též nazývána jako Balkánská trasa, je jednou z hlavních a nejčastěji využívaných migračních tras, která vede přes západní Balkán a směřuje do střední a západní Evropy. Vznikla na rozmezí let 2009 a 2010, kdy nastalo bezvízové cestování mezi EU a některými státy západního Balkánu (Kuschminder, De Bresser a Siegel, 2015). Na konci roku 2010 započaly v Turecku nepokoje označované jako Arabské jaro, a které spustily vlnu migrace do Evropy (Blakemor, 2019). Balkánská trasa je využívána pro nelegální vstupy do Řecka, Bulharska a na Kypr. Běženci využívají při přechodu Východní středomořské trasy pozemní nebo námořní cestu (Evropská rada a Rada Evropské unie, 2021a). V porovnání se Středomořskou trasou je považována za mnohem bezpečnější. Nejvíce využívají Balkánskou trasu občané států Sýrie a Somálska (Rožňák, 2018). Vývoj migrační trasy byl následující: na podzim 2015 vedla přes řecké ostrovy, Srbsko, Makedonii a Maďarsko. V říjnu 2015 Maďarsko jednostranně uzavřelo svou hranici s Chorvatskem a Srbskem pro žadatele o azyl a vystavělo podél hranice plot. V důsledku toho se změnil směr trasy ze Srbska do Chorvatska a následně do Rakouska a Slovinska. V roce 2016 byla Východní středomořská trasa zástupci EU prohlášena za uzavřenou, a proto balkánské státy odmítly přijímat další žadatele na jejich území. K úplnému uzavření trasy nikdy nedošlo a průchody trasou jsou agenturou Frontex označeny za nelegální (Jungwirth, 2017). V tabulce číslo 1 jsou zobrazeny počty běženců Východní středomořskou trasou v letech 2015 až 2021.

Tabulka 1 Počet migrantů přes Východní středomořskou trasu 2018-2021, autor

Východní středomořská trasa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pozemní cesta	x	x	x	16 657	14 891	5 846	4 694
Námořní cesta	x	x	x	32 501	59 457	9 687	4 109
Celkem	856 723	173 450	29 718	49 158	74 348	15 560	8 803

V roce 2015, kdy vypukla migrační krize, migrovalo Východní středomořskou trasou 856 723 běženců. Následně do roku 2017 počty běženců klesaly (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2021). Od roku 2018 dochází k mírnému nárůstu migrantů (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2018). Avšak v letech 2020 a 2021 využilo Východní středomořskou trasu pouze 15 203 osob a 8 803 osob, z důvodu přijatých opatření v důsledku COVID-19 (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2020; Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2021).

2.1.2 Centrální středomořská trasa

Pro nelegální vstupy do EU využívají migranti také centrální Středomoří. Ze severní Afriky se vypravují na dlouhou cestu přes Středomoří do Itálie nebo na Maltu. Zemí tranzitu je pro většinu cizinců Libye, kvůli čemuž vznikla v Libyi síť převaděčů a obchodování s lidmi. V únoru 2017 zástupci EU sjednali nová opatření k omezení nelegálních vstupů po této migrační trase. Majorita migrantů pocházela především ze státu Nigerie, Egypta, Súdánu a Čadu (Evropská rada a Rada Evropské unie, 2021b).

V roce 2018 došlo k výraznému poklesu migrantů, a to o 80 % oproti předchozího roku. (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2018). S rostoucím počtem lidí směřujících do Evropy současně roste počet záchytů libyjské pobřežní stráže. Podle výpovědí lidí, kteří si již v minulosti detenčním centrem prošli, zde dochází k mučení, znásilňování a nelidskému zacházení. Pandemie COVID-19 výrazně snížila počet migrantů, ale po zrušení koronavirových opatření došlo opět k vysokému nárůstu utečenců (Kubátová, 2021). V tabulce číslo 2 jsou znázorněné počty migrantů přes Centrální středomořskou trasu.

Tabulka 2 Počet migrantů přes Centrální středomořskou trasu 2018-2021, autor

Centrální středomořská trasa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pozemní cesta	x	x	x	x	x	x	x
Námořní cesta	153 842	181 436	119 369	23 370	11 487	34 154	66 752
Celkem	153 842	181 436	119 369	23 370	11 487	34 154	66 752

V roce 2015 Centrální středomořskou trasou tranzitovalo 153 842 běženců. Rok poté migrovalo 181 436 osob a jejich počty se v následujících letech snižovali (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2020; Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2021). Od roku 2020 opět čísla migrantů rostou.

2.1.3 Západní Středomořská trasa

Trasa skrz západní Středomoří je používána k nelegálním vstupům do Španělska. Jednou z možností je vstup přes Středozemní moře, kde se migranti dostanou na pevninské území Španělska nebo po souši do španělských enkláv Ceuta a Melilla v severní Africe. Maroko a Alžírsko jsou tranzitní země při cestě do Španělska (Evropská rada a Rada Evropské unie, 2021c). Výchozím bodem z Maroka je z pobřeží města Tanger přes Gibraltarský průlivu do španělského města Tarify, které je nejjižnějším městem Evropy. Pozemní cestou musí zdolat hraniční zeď, která je přibližně šest metrů vysoká s ostnatými dráty. Zeď odděluje Maroko od Ceuty a Melily. Migranti také využívají padělané nebo pronajaté pasy od státních příslušníků Maroka, jelikož ti mají povolený vstup do Melily a Certy na určitou dobu bez víza (Altai Consulting, 2015).

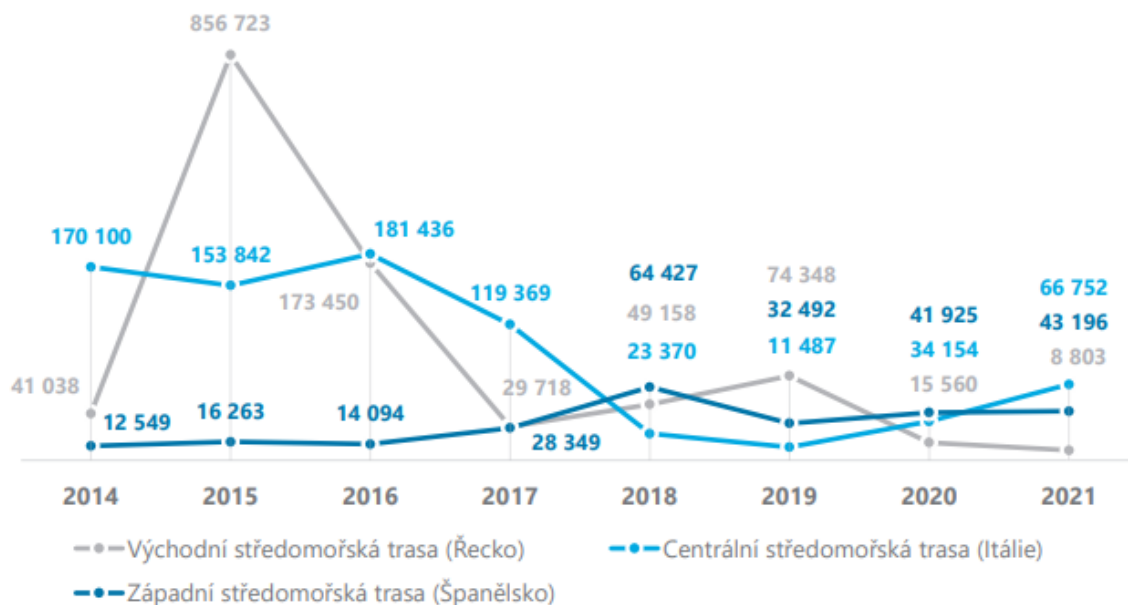
Trasa přes západní Středomoří byla v roce 2018 nejčastěji využívanou trasou do Evropy. V letech 2019 a 2020 se snižovalo množství nelegálních vstupů (Tab. 3) z několika důvodů – zvýšení snahy Maroka v boji proti nelegální migraci, užší spolupráce mezi Španělskem, Marokem a EU a také díky pandemii COVID-19 (Evropská rada a Rada Evropské unie, 2021c). V roce 2020 při přecházení této trasy zemřelo 335 běženců.

Na Západní středozemské trase bylo v historii, zaznamenáno nejvíce mrtvých a pohřešovaných osob (Boehnke a Idemudia, 2020).

Tabulka 3 Počet migrantů přes Západní středomořskou trasu 2018-2021, autor

Západní středomořská trasa	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Pozemní cesta	x	x	x	6 505	6 231	1 522	1 218
Námořní cesta	x	x	x	57 922	26 261	40 403	41 978
Celkem	16 263	14 094	28 349	64 427	32 492	41 925	43 196

V porovnání s ostatními trasami je počet migrantů na Západní středomořské trase nejnižší. V roce 2018 ji využilo 64 327 osob (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2018). Rok 2019 znamenal mírné snížení (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2019). V dalších letech je zaznamenán rostoucí trend (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2021). Vývoj nelegální migrace na hlavních migračních trasách od roku 2014 do roku 2021 je zobrazen na obrázku č. 2.

Obrázek 2 Vývoj nelegální migrace na hlavních migračních trasách 2014-2021, Čtvrtletní zpráva o migraci IV 2021

Od roku 2014 se četnost tras pozměňuje. V tomto roce byla nejčastěji využita Centrální středomořská trasa. Následující rok dominovala Balkánská trasa, a to i v roce 2016. V roce 2021 nejčastěji migranti tranzitovali přes Centrální středomořskou trasu (Čtvrtletní zpráva o migraci IV, 2021).

3 ORGÁNY V BOJI PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI V RÁMCI ČESKÉ REPUBLIKY

Tato kapitola se věnuje orgánům a systémovým opatřením v boji proti nelegální migraci v rámci ČR. Plní zásadní úkoly, které pomáhají eliminovat nelegální migraci a její negativní vlivy. V diplomové práci jsou uvedeny orgány, které jsou v rámci ČR využívány pro boj proti nelegální migraci, a které jsou nezbytnou součástí systému boje proti nelegální migraci.

3.1 Služba cizinecké policie

Služba cizinecké policie je mimořádně specializovanou složkou, která je zřízena v rámci PČR. Vznikla na základě nařízení Ministerstva vnitra č. 67/2008, kterým se ustanovují útvary s celostátní působností Policie ČR (Policie České republiky, 2021a). Cizinecká policie plní úkoly spojené s: *„odhalováním nelegální migrace, uplatňováním represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území ČR v rozporu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších zákonů, plněním úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropského společenství a řešení trestné činnosti spáchané v souvislosti s překračováním státních hranic a s přeshraniční trestnou činností“* (Zákon č. 326/1999). Z citace zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců vyplývá, že hlavním úkolem Cizinecké policie je vypátrat nelegální migranty a vykonávat opatření vůči cizincům, kteří se na území nachází nelegálně.

3.1.1 Historie cizinecké policie České republiky

Dějiny cizinecké policie sahají až do roku 1935, kdy byla oficiálně vytvořena Ministerstvem vnitra letecká hlídka, která měla za úkol střežit vzdušný prostor v rámci republiky. Rok poté byla zřízena pozemní stráž pod názvem Stráž obrany státu. Hlavním úkolem bylo střežit hranice, chránit důležité objekty a budovy a vykonávat zpravodajskou službu. Během druhé světové války tyto úkoly zajišťovalo gestapo a ochranný oddíl. V roce 1945 byla znovuzavedena Finanční stráž a jednotky Pohotovostního pluku Sboru národní bezpečnosti. Československo se nachází na strategickém místě, a proto byly hranice a pohyb osob nepřetržitě kontrolovány. Hlídky byly zvýšeny a byla zavedena kontrola dokladů při vstupu a výstupu z území státu (Macek, 1999).

Do roku 1992 byla na hranicích Pohraniční stráž a v roce 1993 se přejmenovala na Službu cizinecké a pohraniční policie ČR. V roce 2007 vstoupila ČR do schengenského prostoru, byly zrušeny kontroly na pozemních hranicích a zachovány byly pouze hraniční kontroly

na mezinárodních letištích. Došlo tedy k přejmenování pouze na cizinecká policie a byly zrušeny referáty cizinecké a pohraniční policie a oddělení cizinecké policie (Český rozhlas, 2007). Tisíce policistů, kteří sloužili u cizinecké policie, museli přejít k pořádkové policii nebo odešli definitivně (Hospodářské noviny, 2007).

K další zásadní reformě cizinecké policie došlo v roce 2011, kdy vzniklo na každém krajském ředitelství policie Odbor cizinecké policie (Policie České republiky, 2010).

3.1.2 Struktura cizinecké policie

Struktura cizinecké policie je podřízena tomu, aby dokázala co nejefektivněji plnit stanovené úkoly. Ředitelství služby cizinecké policie (dále jen „ŘSCP“), které je přímo podřízené Policejnímu prezidiu ČR. Ředitelství služby cizinecké policie je v určité míře řídicím, kontrolním a metodickým pracovištěm, které má kompetenci na celém území ČR (Policie České republiky, 2021a).

Odbory cizinecké policie, které jsou zřízeny v rámci krajských ředitelství, vykonávají svou činnost především ve vnitrozemí. Provádějí kontroly pobytů cizinců, odhalují v oblasti své působnosti pozměněné, padělané doklady a také zneužitě doklady. Mají rovněž za úkol spolupůsobit při ochraně vnitřního pořádku a bezpečnosti (Zákon č. 326/1999 Sb.).

3.1.2.1 Ředitelství služby cizinecké policie

Ředitelství služby cizinecké policie je metodický, kontrolní a řídicí orgán s působností po celé ČR. Mezi organizační články ŘSCP patří pracoviště jako např.:

- **Oddělení ochrany vnějších hranic**, které podporuje výkon služby na mezinárodních letištích. Plní úkoly v rámci ochrany vnějších hranic, jejich organizování a provádění inspektoráty cizinecké policie na mezinárodních letištích. Mezi ně patří města Praha, Brno, Ostrava, Pardubice a Karlovy Vary. Působí také na neveřejných mezinárodních letištích s vnější hranicí a na vojenských mezinárodních veřejných a neveřejných letištích. Zúčastňuje se jednání pracovních institucí Rady EU a Evropské komise a mezinárodních orgánů civilního letectví ve spojitosti s ochranou vnějších hranic. Plní úkoly v okruhu aplikace schengenského acqui v působnosti ochrany vnějších hranic (Hrudka, 2012).
- **Oddělení dokladů**, které má v působnosti největší databázi cestovních dokladů převážné části států světa. Vyhodnocuje pravost cestovních dokladů a jiných dokladů cizinců, které jim jsou vydávány ve spojitosti s překračováním a povolením vstupu

na území Schengenu. Provádí odborná školení pracovníků v rámci pravosti dokladů atd. (Hrudka, 2012).

- **Oddělení analýzy rizik** má za úkol sběr, zpracování a výměnu migračních informací na národní a mezinárodní úrovni. Monitoruje jevy v kontextu dopadu migrace na bezpečnostní stav v ČR. Zpracovává podklady pro periodické zprávy o bezpečnostní situaci v ČR a zpracovává záznamy pro výměnu dat v rámci Frontexu atd. (Hrudka, 2012).
- **Národního situační centrum ochrany hranic ŘSCP** je speciální centrum, které spolupracuje s policií a celní správou při ochraně hranic. Centrum plní požadavky na společnou správu hranic a zajišťuje souhrnná řešení a pokrytí všech hlavních hledisek překračování vnější hranice. Centrum plní jak národní úkoly, tak i evropské operační úkoly. Hlavním partnerem pro fungování centra je agentura Frontex, která metodicky koordinuje a zásadně spolupracuje se situačními centry v členských státech EU (Policie České republiky, 2019a).

K dalším součástem ŘSCP, které řeší problematiku migrace a jsou dislokovány na území ČR, lze zařadit:

- **Inspektoráty cizinecké policie na mezinárodních letištích** jsou rozmístěné na území ČR. Nejzásadnější vykonávanou funkcí je hraniční kontrola. V souvislosti s členstvím ČR v schengenském prostoru je hraniční kontrola vykonávána pouze na určených mezinárodních letištích. Mezi tyto letiště, kde se musí cizinec podrobit hraniční kontrole, patří Praha, Brno, Ostrava, Pardubice a Karlovy Vary (Hrudka, 2012).
- **Zařízení pro zajištění cizinců** (dále jen „ZZC“) jsou určena k omezení svobody cizinců, o kterém rozhodne PČR nebo MV ČR. Zákon o pobytu cizinců upravuje podmínky výkonu zajištění. Správa uprchlických zařízení MV ČR zajišťuje provoz pro zajištění cizinců a PČR zabezpečuje vnější ostrahu zařízení (Organizace pro pomoc uprchlíků, 2021).
- **Přijímací středisko cizinců** je zřízeno pro ubytování nově příchozích žadatelů o mezinárodní ochranu do doby ukončení základních vstupních procesů. Jako je identifikace totožnosti, zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany, vstupní pohovor a sociální šetření, nařízená vstupní prohlídka (Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, 2021).

- **Mobilní jednotky služby cizinecké policie** byly zřízeny v roce 2016 na základě vládního rozhodnutí. Slouží k okamžitému zabezpečení bezpečnosti ČR ve spojitosti s nelegální migrací nebo popřípadě ochrany hranic ČR. Jsou také připraveny k pohotovému vyslání do zahraničí k ochraně vnější schengenské hranice. Mobilní jednotky služby cizinecké policie jsou umístěny v Praze, Brně, Ostravě a Pardubicích. Kromě problematiky nelegální migrace se účastní odhalování a zamezování terorismu a organizovanému zločinu (Ministerstvo vnitra, 2022b).

3.1.2.2 Odbory služby cizinecké policie

Odbory služby cizinecké policie ČR jsou zřízeny v rámci krajských ředitelství PČR a mají vymezenou působnost na území krajů (Obr. 3). Plní především úkoly při pátrání, odhalování, objasňování a dokumentaci trestné činnosti v oblasti nelegální migrace a přeshraničního protiprávního jednání. Vykonávají kontroly dodržování pobytového režimu a zajišťují eskort. Dále rozhodují o povolení vstupu, pobytu nebo vycestování z území ČR a o odepření vstupu a správním vyhoštění cizinců. Nezbytnou součástí je také zabezpečování plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, jimž je ČR vázána a spolupracují s dalšími útvary Policie ČR a příslušnými orgány státní správy, samosprávy a se zahraničními subjekty (Policie České republiky, 2021b).

Obrázek 3 Struktura odborů cizinecké policie, autor

Odbory jsou děleny:

- **Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort** (dále jen „OPKPaE“) vykonávají pobytové kontroly, pátrání. Dále ukončují pobyt cizinců na území ČR, provádí správní vyhoštění, vydávají výjezdní příkazy a ostatní formy ukončování pobytu. V rámci věcné příslušnosti plní úkoly v trestním řízení, přestupkovém řízení a ve správním řízení. Plní povinnosti, které vyplývají z mezinárodních smluv, dohod

a evropského práva. V neposlední řadě se podílejí na předávání a přebírání osob na státních hranicích (Policie České republiky, 2021c).

- **Oddělení pobytových agend** mají jako hlavní úkol kontrolu ubytovatelů a cizinců, zda plní své povinnosti. Dále plní vytyčené úkoly v okruhu správního a přestupkového řízení, realizují prověrky pro odbor azylové a migrační politiky MV. Realizují úkoly v okruhu pátrání po osobách a věcech, ověřování a řešení nálezů a ztrát cestovních dokladů cizinců. Udělují výjezdní příkazy a prodlužují krátkodobá víza. Cizinci nahlašují místo svého pobytu na území ČR a jeho případnou změnu na oddělení pobytových agend (Policie České republiky, 2021c).
- **Oddělení dokladů a specializovaných činností** odpovídá za problematiku v okruhu cizineckých dokladů. Hlavní činností je tedy zkoumání pravosti dokladů a listin, profilace osob a portrétní identifikaci, aby případně odhalili případy zneužití pravých dokladů tzv. „na podobu“. V situaci, kdy policisté zjistí neregulérní doklad, vypracují odborná vyjádření pro přestupkové, trestní a správní řízení (Policie České republiky, 2020a).
- **Oddělení dokumentace** se zaměřuje na odhalování trestných činů, které pachatelé spáchali ve spojitosti s překračováním státní hranice, porušováním režimu pobytu cizinců na území ČR, napomáhání k neoprávněnému pobytu, poškozením zařízení, jež jsou určeny k vyznačení a hlášení státní hranice. Odhalují pachatele, kteří padělají nebo pozměňují veřejné listiny a trestné činy spojené s obchodováním s lidmi. Následně vykonávají kontrolu osob a vozidel za účelem odhalení cizinců, jež nelegálně pobývají na území ČR nebo do něj vstoupili, anebo se připravují nelegálně překročit státní hranici. Oddělení dokumentace shromažďuje důkazy proti osobám, které jsou podezřelé z přeshraniční trestné činnosti (Policie České republiky, 2021c).

3.2 Odbor azylové a migrační politiky

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen „OAMP MV“) je institucí MV pro výkon kompetencí, které jsou vytyčené ministerstvu v okruhu uprchlictví, mezinárodní ochrany, koncepce integrace cizinců, vstupu a pobytů cizinců, státního integračního programu a schengenské spolupráce (Ministerstvo vnitra, 2021c).

V roce 2009 převzal OAMP MV od cizinecké policie agendu trvalých pobytů cizinců. Následně v roce 2011 se ujal také agendy dlouhodobých pobytů a víz na 90 dnů. OAMP MV má tedy na starosti:

- Žádosti o prodloužení doby pobytu na dlouhodobé vízum.
- Žádosti o povolení k trvalému pobytu.
- Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu nebo prodloužení jeho platnosti.
- Žádosti o potvrzení o přechodném pobytu na území, jestliže je osoba občanem EU.
- Žádosti o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU anebo o prodloužení pobytové karty.
- Ohlášení změnu místa pobytu na území nebo jiné změny týkající se pobytu v ČR.
- Žádosti o vydání potvrzení o pobytu (Ministerstvo vnitra, 2021d).

4 ORGÁNY A SYSTÉMY V BOJI PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE

Boj s nelegální migrací je především založen na ochraně vnějších hranic Schengenského prostoru. V diplomové práci jsou uvedeny orgány, které jsou v rámci EU pro tuto funkci využívány. EU zavádí stále modernější technologie, které slouží ke sběru informací ohledně osob, které nelegálně překročí vnější hranici. Jedny z nejčastěji využívaných systému jsou Schengenský informační systém (dále jen „SIS“), vízový informační systém (dále jen „VIS“) a Evropská databáze pro porovnání otisků prstů žadatelů o azyl (dále jen „EURODAC“).

4.1 Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž, jinak nazývána agentura Frontex, byla založena v roce 2004. Posláním agentury Frontex je pomoc členským státům EU a zemím Schengenu chránit vnější hranice EU (Frontex, 2022).

Sídlo agentury se nachází ve Varšavě, neboť Polsko má na východě relativně dlouhý úsek vnější hranice a po východním rozšíření EU, byl trend umisťovat nové agentury do nově zapojených států (Hrabálek, 2012).

V roce 2016 se agentura rozšířila a modernizovala, kromě řízení migrace obdržela za úkol také správu hranic a tím nabyla větší zodpovědnosti v okruhu boje proti přeshraniční trestné činnosti. Agentura Frontex je chápána jako jeden ze základních pilířů prostoru svobody, bezpečnosti a práva EU. Je pověřena taktéž pátracími a záchrannými operacemi v rámci ostrahy námořní hranice. **Situační středisko agentury Frontex** monitoruje vnější hranice 24 hodiny denně, sedm dní v týdnu (Frontex, 2022). Funkci monitorovacího prvku zajišťují styční důstojníci, jelikož jedním z úkolů agentury je sledovat správu vnějších hranic prostřednictvím styčných důstojníků agentury v členských státech. Styční důstojníci mají podporovat spolupráci mezi agenturou a členskými státy. Jejich úkoly jsou sběr informací, podávání zpráv a hlášení o návratových operacích, podávání zpráv o situaci na vnější hranici (Pollak a Slominski, 2021).

Agentura Frontex se taktéž věnuje analýzám rizik, kdy jsou veškeré aktivity Frontexu realizovány na základě předešlého sběru dat. Mimořádné postavení má **Jednotka analýzy rizik**, jenž fungovala již před vznikem Frontexu v Helsinkách. Analýza rizik se dělí do dvou skupin – na analýzy periodické a analýzy určené přesně na míru dané události. Základem pro analýzu Frontexu je společný integrovaný model analýzy rizik Common Integrated Risk

Analysis Model (dále jen „CIRAM“). Dalším úkolem je koordinace operativní spolupráce. Jedná se o postupy zaměřené k posílení ochrany hranic pomocí koordinace provádění opatření spojených se správou vnějších hranic členskými státy. Frontex na základě analýzy dané události společně se státem, jenž je postižen jistým problémem na vnější hranici EU, vytvoří operační plán. Výcvik jednotek, který poskytuje Frontex, má zajistit stejnou úroveň výcviku hraničních strážů. Základním pilířem tohoto výcviku jsou tzv. jednotné osnovy výcviku pohraniční strážů. Výcvik strážů by měl být v celé EU stejný, aby byl zajištěn hladký průběh při společné operaci (Hrabálek, 2012).

4.1.1 Jednotky rychlého nasazení na hranicích

Jednotky rychlého nasazení na hranicích vznikly na základě návrhu Evropské komise v roce 2006 a jsou označovány jako Rapid Border Intervention Teams (dále jen „RABITs“), (Hrabálek, 2012). Tyto jednotky poskytují pomoc na omezenou dobu státům, které o ni požádají. Měly by být využity především v naléhavých situacích na vnějších hranicích (Evropská komise, 2022a).

Státy jsou zavázány do jednotek RABITs uvolňovat své národní experty. Důsledkem je, že zapojení RABITs je určeno pouze akutním a mimořádným situacím. V případě nasazení jednotek do zákroku podléhají rozkazům státu, ve kterém se zrovna nacházejí. Agentura Frontex tudíž poskytuje pouze zdroje, ale operativní aspekty jsou v rukou členského státu. Poprvé byly jednotky RABITs použity v roce 2010 na turecko-řecké hranici, kde se poté rapidně snížil počet nelegálních migrantů (Hrabálek, 2012).

4.1.2 Evropský systém ochrany hranic

Evropský systém ochrany hranic (dále jen „Eurosur“) byl vytvořen v roce 2013. Eurosur využívá k monitoringu nelegální migrace do členských států drony, průzkumná letadla, dálkový průzkum pomocí satelitů a pobřežní čidla. Za pomoci národních koordinačních center Eurosur informuje státy Schengenu o neřízené migraci a uprchlících. Frontex poté poskytuje globální obraz o situaci a kolektivní přeshraniční zpravodajství (Frontex, 2015).

Každý členský stát má národní situační centrum, které shromažďuje a vyměňuje si informace mezi všemi orgány, jež jsou zodpovědné za ostrahu vnějších hranic (Evropská komise, 2022b).

4.2 Schengenský informační systém

Schengenský informační systém (dále jen „SIS“) je databáze, která je sdílena mezi všemi státy v rámci schengenského prostoru. V systému SIS jsou uloženy veškeré informace o pohřešovaných, hledaných, sledovaných osobách a také o odcizených nebo pohřešovaných předmětech a vozidlech (Ministerstvo zahraničních věcí, 2022).

Hlavním účelem tohoto systému je poskytovat orgánům členských států přístup k záznamům o osobách a věcech při provádění policejních, hraničních a celních kontrol. Systém je také uplatňován při vydání víz a povolení k pobytu. Všeobecným účelem systému je podporovat udržení veřejného pořádku a bezpečnosti na území schengenského prostoru (Hradilová, 2006). Jelikož se systém vyvíjí a přizpůsobuje modernější době, vstoupil do provozu v roce 2013 SIS druhé generace, který nahradil předchozí verzi SIS. (Evropská komise, 2021a). Systém SIS druhé generace obstarává data o osobách, které nemají právo vstoupit do schengenského prostoru nebo v něm pobývat, dále jsou v systému informace o osobách, po kterých se pátrá z důvodu trestné činnosti a poskytuje informace o dětech nebo jiných zranitelných osobách, jež vyžadují ochranu (Evropská unie, 2013).

Národní centrála Sirene je zřízena v rámci SIS a ke svému fungování databázi využívá. Slouží jako policejní platforma pro nadnárodní spolupráci během pátrání v oblasti schengenského prostoru. Mezi úkoly patří např. pátrání po mezinárodně hledaných osobách v EU a schengenském prostoru. Řídí veškeré postupy, které jsou spojené se zákrokem vůči českým občanům hledaných v zahraničí. V této situaci plní důležitý úkol, protože bezprostředně zajišťuje předání hledaných osob. Zajišťuje výměnu údajů mezi orgány, jež jsou zodpovědné za řešení pobytu a vstupu cizinců (Novinky, 2012).

4.3 Vízový informační systém

Tento systém poskytuje výměnu vízových informací a zahrnuje také biometrické údaje žadatelů o udělení víza včetně otisků prstů, které žadatelé poskytují při jejich žádostech (Ministerstvo zahraničních věcí, 2021a). Systém je využíván od roku 2011 a zahrnuje jak informace o krátkodobých i dlouhodobých vízech a povolení k pobytu. Jelikož zmíněné doklady umožňují volný pohyb v schengenském prostoru, jejich registrace v centralizované databázi umožní orgánům kontrolovat jejich pravost a platnost. Součástí systému VIS je seznam uznávaných cestovních dokladů, které opravňují jejich držitele k překročení hranice (Evropská rada a Rada Evropské unie, 2018).

4.4 Evropská databáze pro porovnání otisků prstů žadatelů o azyl

EURODAC je systém, který slouží pro komparaci otisků prstů žadatelů o azyl a také některých ilegálních přistěhovalců. Systém zprostředkovává oprávněným orgánům členských států EU identifikaci žadatelů o azyl a osob, jenž byly zadrženy ve spojitosti nezákonným překročením vnější hranice EU (Úřad pro ochranu osobních údajů, 2022).

Systém EURODAC funguje od roku 2003 na základě sběru otisků všech deseti prstů, které jsou odeslány vnitrostátním orgánům do centrální jednotky. Poté probíhá porovnání všech dříve uložených dat s nově odeslanými daty. Pokud je výsledek pozitivní, poskytne systém informaci, ve které zemi byl otisk dříve sejmuto (Roots, 2015).

Evropská agenda pro migraci přijatá komisí dne 13. května 2015 zdůrazňuje povinnost snímat otisky žadatelů, jelikož nové nařízení umožňuje národním policejním silám a Europolu, aby porovnávaly otisky prstů s vyšetřovanými kriminálními případy. Systém je používán za přísně kontrolovaných pravidel a má sloužit k prevenci, odhalování trestných činů a terorismu (Roots, 2015).

4.5 Evropský policejní úřad

Evropský policejní úřad je agenturou EU ve sféře prosazování práva. Hlavní vizí je vytvoření bezpečnější Evropy pro všechny občany EU. Sídlo Europolu je v Haagu a pomáhá v boji proti závažné mezinárodní trestné činnosti a proti terorismu. Spolupracuje s mnohými mezinárodními organizacemi a partnerskými zeměmi (Europol, 2021a).

Europol již mnoho let umožňuje členským státům EU tzv. analytickou podporu v boji proti napomáháním s nelegální migrací a jejich zločineckými sítěmi. Tyto zločinecké sítě jsou často součástí jiných trestných činností, jako je padělání cestovních dokumentů či obchodování s lidmi. Analytický projekt je dělen na jednotlivé projekty, které jsou specializované na určité skupiny, národnosti, metody spáchání a geografické území organizované trestné činnosti. V letech 2010 bylo spuštěno sedm specializovaných projektů, jenž se zabývaly napomáháním nelegálnímu přistěhovalectví z Iráku, Vietnamu, Afganistánu, Iránu, severní Afriky, Jižní Asie a na padělání cestovních dokladů (Europol, 2011). Zločinecké sítě využívají zoufalství uprchlíků, kteří utíkají před ozbrojenými konflikty a pronásledováním. Nabízejí mnoho služeb jako třeba dopravu, ubytování a falešné dokumenty. Obraty z tohoto obchodu jsou vysoké a dominovým efektem může

být následně vykořisťování pracovní síly, kdy jsou běženci nuceni pracovat, aby splatili svoje dluhy za převoz (Europol, 2021b).

4.6 Evropský systém pro cestovní informace a povolení

Evropský systém pro cestovní informace a povolení (dále jen „ETIAS“) zprostředkovává identifikaci osob, které mohou představovat hrozbu pro EU. Identifikace osob nastává ještě předtím, než vstoupí na území EU. Díky tomuto systému je možné uskutečňovat předběžné kontroly občanů třetích zemí, kteří jsou osvobozeni od vízové povinnosti a snaží se vstoupit na území EU. V nevyhnutelném případě jim může být cestovní povolení odepráno. Systém funguje na následujícím principu. Osoby si musí před cestováním obstarat cestovní povolení, které získají pomocí žádosti předložené online. Informace, které osoba uvede v žádosti, budou samočinně zpracovány a srovnány s databázemi EU. V případě zjištění důvodu, bude jejich cestovní povolení zamítnuto. Před nástupem cestujících musí letečtí a námořní dopravci toto povolení zkontrolovat. Cestovní povolení platí pro osobu tři roky (Evropská rada a Rada Evropské unie, 2022a).

5 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

V první kapitole teoretické části byly uvedeny základní pojmy v oblasti migrace, které jsou důležité pro porozumění dané problematice a následně byly popsány právní předpisy jak v rámci ČR, tak v rámci EU. Jako poslední byly vylíčeny publikace v oblasti migrace. Výše uvedené publikace jsou důkazem toho, že je problematika migrace velice diskutovaným a populárním tématem. Zkoumány jsou teorie, důvody a politika migrace. Dvě publikace jsou zaměřeny na agenturu Frontex, která se stala jedním z hlavních pilířů boje proti nelegální migraci a je přínosem pro EU. Informace z těchto publikací jsou dále využívány v této diplomové práci.

Druhá kapitola teoretické části byla věnována migračním trasám do Evropy. Migrační trasy jsou nejvíce využívány běženci z Afrických zemí. Podoba migračních tras se neustále mění, podle současné situace ve světě. Počet osob využívající tyto trasy se pořád obměňuje a taktéž se mění v jednotlivých letech preference tras. Tudíž nelze přesně určit pouze jednu nejvíce využívanou trasu.

Ve třetí kapitole teoretické části jsou popsány orgány v boji proti nelegální migraci v rámci ČR. Hlavním orgánem v boji proti nelegální migraci je služba cizinecké policie, která spadá pod PČR. Služba cizinecké policie má poměrně mnoho specifických oddělení, která jsou v práci popsána. Struktura služby cizinecké policie je rozdělena na oddělení s celostátní působností a na oddělení s územní působností v rámci kraje. Poté co ČR vstoupila do Schengenu se struktura služby cizinecké policie zásadně změnila. Problematikou migrace se na území ČR věnuje také OAMP MV, jehož zaměstnanci nespádají pod strukturu služby cizinecké policie. Ve svém okruhu se zaměřují na potřebná povolení k pobytu pro cizince

V poslední kapitole teoretické části byly představeny jednotlivé orgány a systémy, které jsou využívány členskými státy EU v oblasti boje proti nelegální migraci. Nejdůležitější úlohu plní agentura Frontex, která zabezpečuje ochranu vnější hranice. Mezi nezbytné systémy, které členské státy denně využívají, patří SIS a VIS. Kromě toho jsou vyvíjeny nové systémy jako je např. ETIAS, které usnadňují a zefektivňují práci členských států EU.

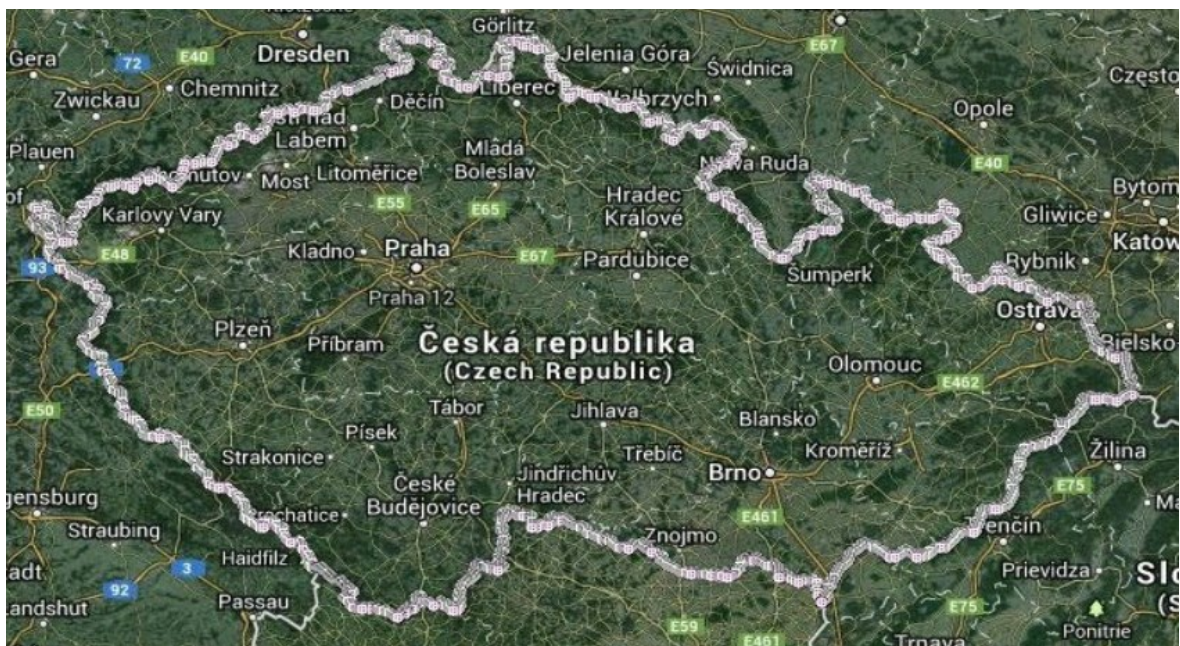
II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ HRANICE ČESKÉ REPUBLIKY

První kapitola praktické části diplomové práce se věnuje vnitřním a vnějším hranicím. ČR má na svých státních hranicích pouze vnitřní hranici. Vnější hranice na našem území se nacházejí pouze na mezinárodních letištích. Vnější hranice mají členské státy, které sousedí se zeměmi mimo schengenský prostor.

6.1 Státní hranice České republiky

Státní hranice separují území ČR od území sousedních států (Obrázek 4). A to nejen na zemském povrchu, nýbrž i svislým směrem ve vzdušném prostoru a pod povrchem země. Státní hranice jsou určeny ústavním zákonem anebo mezinárodní smlouvou (Zákon č. 312/2001 Sb.). Souhrnná délka státních hranic ČR je 2 326 872 metrů. ČR hraničí s Německem, s nímž má nejdelší hranici v délce 818 949 metrů. Značnou část hranic má s Polskem o délce 795 781 metrů, Rakouskem se kterou má vzdálenost 460 379 metrů a v neposlední řadě se Slovenskem o rozměru 251 763 metrů (Šmída, 2022).

Obrázek 4 Státní hranice, www.statnihranice.cz

Zásadní převrat v ochraně státních hranic, nastal v roce 2007, kdy ČR vstoupila mezi státy tzv. schengenské dohody a následkem toho zanikl aspekt ochrany státních hranic. Ochrana hranice je v působnosti PČR a rozumí se tím souhrn opatření organizačního a technického charakteru, který má za cíl zamezit nedolovému překročení státní hranice. Tato opatření se vykonávají na hraničních přechodech a také mimo ně. Pokud se jedná o ochranu státní

hranice mimo hraniční přechody, může být uskutečňována ve vzdálenosti 10 kilometrů od hranice (Šmída, 2022).

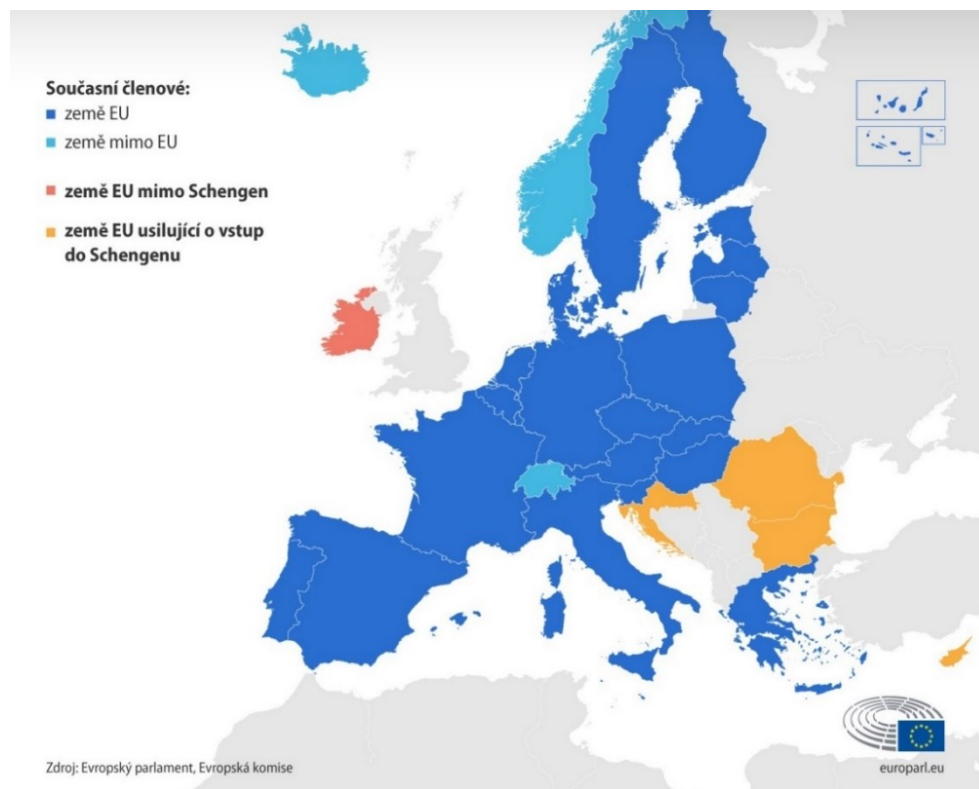
Při dočasném znovuzavedení ochrany vnitřní hranice podle zákona o ochraně státních hranic ČR, stanoví vláda nebo ministr vnitra územní a časový rozsah ochrany státních hranic ČR. A také mohou tyto orgány určit místa, kde lze překračovat státní hranice a v jaké době. Dočasné znovuzavedení ochrany vnitřní hranice nastává v případě hrozby pro vnitřní bezpečnost anebo veřejný pořádek (Zákon č. 191/2016 Sb.).

6.2 Schengenský prostor

Schengenský prostor (Obr. 5) je jedním z hlavních pilířů EU. V roce 1995 byly de facto zrušeny hraniční kontroly na vnitřních hranicích. Tím byla umožněna občanům EU svoboda pohybu. Název Schengen vznikl po vesnici v jižním Lucembursku, kde se protínají území prvotních smluvních států Schengenské dohody. Jsou to státy: Francie, Belgie, Německo, Nizozemsko a Lucembursko (Evropský parlament, 2022).

Česká republika vstoupila do Schengenu 21. prosince 2007 a současně s ní dalších 9 členských států EU. Vstup do Schengenu znamenal zrušení hraničních kontrol a zároveň posílení vnější hranice (Evropský parlament, 2022).

Státy v rámci schengenského prostoru mají několik zásadních pravidel, které se týkají osob překračující vnější hranice, nevyjímaje potřebného typu víza a postupu provádění hraniční kontroly na vnější hranici (Novotná, 2014). Schengenský prostor je znázorněn na obrázku číslo 6, včetně rozlišení členských států, které nejsou v EU.

Obrázek 5 Schengenský prostor, www.europarl.europa.eu

Tmavě modrou barvou jsou znázorněné země, které jsou součástí EU a Schengenu. Světle modrou barvou jsou vyobrazeny státy, které jsou součástí Schengenu, ale jsou mimo EU. Oranžovou barvou jsou znázorněny země EU, které usilují o vstup do Schengenu.

6.3 Postup při hraniční kontrole

Státní hranice ČR jsou tvořeny pouze vnitřní hranicí kvůli poloze ČR, která sousedí pouze se schengenskými státy. Z tohoto důvodu je hraniční kontrola na území ČR uskutečňována především na mezinárodních letištích, tedy na vnější schengenské hranici (Odbor azylové a migrační politiky, 2020). V ČR se nachází pět mezinárodních letišť: Praha-Ruzyně, Ostrava-Mošnov, Karlovy Vary, Pardubice a Brno-Tuřany (Czech, 2021).

Hraniční kontrola se liší podle toho, zda osoba využívá právo Společenství na volný pohyb nebo je osoba státním příslušníkem třetích zemí (Euroskop, 2021). U osoby, která využívá právo na volný pohyb, se provádí tzv. minimální kontrola. Tato minimální kontrola je uskutečňována se záměrem zjištění totožnosti podle předložených cestovních dokladů a je založena na rychlém a prostém ověření platnosti dokladů. Podle situace může policista nahlédnout do databází o odcizených, neoprávněně užívaných, ztracených nebo neplatných dokladech. Osoby, které nemají právo na volný pohyb, se musí podrobit důkladné kontrole.

Kontrola se skládá z ověření podmínek vstupu a také ověření ve VISu. Pro tyto osoby, platí pro vstup následující podmínky: musí být držiteli platného cestovního dokladu, mají platné vízum, uvedou důvod účelu plánovaného pobytu, mají dostatek finančních prostředků, nejsou vedeni v SISu a v neposlední řadě nejsou pokládáni za hrozbu pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost. Osobám je sejmuto otisk prstu a je registrována do databáze EURODAC. Pokud nejsou splněny tyto podmínky, vstup na území je osobám odepřen (Schengenský hraniční kodex, 2006).

6.4 Dílčí závěr k vnitřním a vnějším hranicím

Vymezení hranic jak ČR i Schengenského prostoru je důležité pro pochopení znovuzavedení vnitřní hranice v důsledku hrozby. V kapitole je popsáno, jaký je rozdíl při příletu na mezinárodní letiště v ČR mezi osobou opravňující využívat právo na volný pohyb a osobou, která toto oprávnění nemá. Vnější hranice umožňují provádět kontroly osob, které nemají právo na volný pohyb, a tudíž jsou zásadním opatřením proti nelegální migraci.

7 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

Od roku 2008, kdy ČR vstoupila do schengenského prostoru, jsou kontrolovány dvě základní skupiny nelegální migrace na území ČR. První kategorií je nelegální pobyt, kdy dochází k odhalování cizinců zjištěných na území ČR. Je zde zařazena podkategorie tzv. tranzitní nelegální migrace. Cizinci od roku 2015 překračují nepovoleně nejčastěji pozemní vnitroschengenské hranice, aby pokračovali přes území ČR do ostatních zemí EU a Schengenu. Druhou kategorií je nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR, kde jsou monitorovány osoby, jež se buď pokusily o nedovolené překročení, anebo nepovoleně překročily vnější schengenské hranice ČR (Český statistický úřad, 2021).

7.1 Nelegální pobyt

Cizinec zjištěný na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích, se dopustí nelegálního pobytu, jestliže poruší zákonem stanovené podmínky pro pobyt cizinců. Při provádění cílových pobytových kontrol a bezpečnostních akcí jsou zjišťováni nelegálně pobývajících cizinci ve vnitrozemí. Kontrolní činnost je vykonávána za součinnosti orgánů státní správy ČR, především PČR, Celní správy, Úřadu práce ČR atd. (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integraci cizinců na území ČR, 2021).

V tabulce 4 jsou uvedeny čtyři nejčastější národnosti a počet těch, kteří se dopustili nelegálního pobytu.

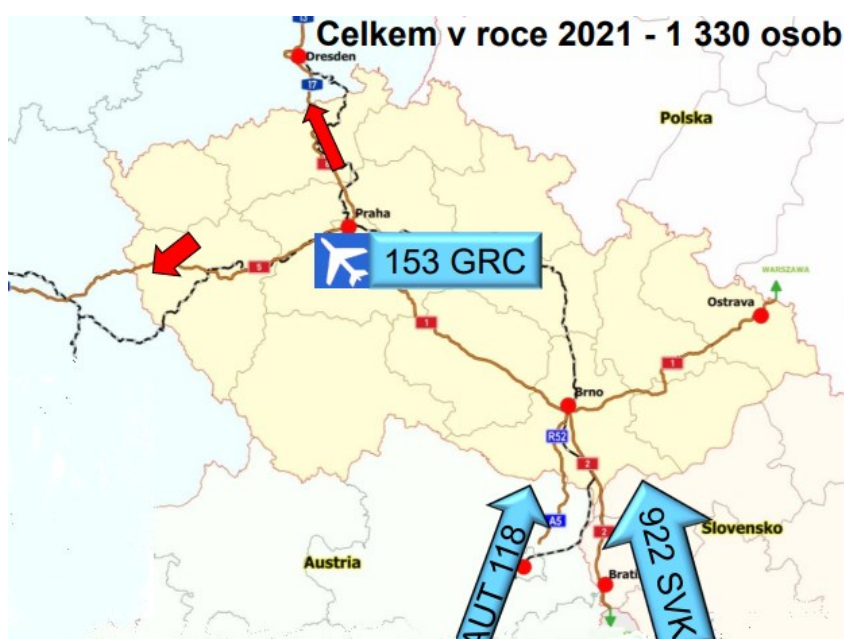
Tabulka 4 Počet nelegálně pobývajících cizinců a jejich státní příslušnost v roce 2021, autor

Státní příslušnost	Počet osob
Ukrajina	5 844
Moldavsko	1 548
Afganistán	529
Sýrie	428
Celkový počet	10 835

Při nelegálním pobytu za rok 2021 bylo odhaleno celkem 10 835 osob. Dle státní příslušnosti se nelegálního pobytu nejčastěji dopustili občané Ukrajiny 5 844 (53,9 %), Moldavska 1 548 (14,3 %), Afganistanu 529 (4,9 %) a Sýrie 428 (4 %).

7.1.1 Tranzitní nelegální migrace

Tranzitní nelegální migrace se cizinec dopustí v případě, kdy se přes území daného státu přepravuje s úmyslem vstoupit do jiné cílové země. PČR je hlavním gestorem monitoringu a analýzy tranzitní nelegální migrace (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR, 2021). Při tranzitní nelegální migraci přes území ČR bylo za rok 2021 zjištěno 1 330 osob. Na pozemní hranici bylo odhaleno 1 168 osob (87,8 %) a 162 osob na vzdušné hranici. Na obrázku 6 jsou vyobrazeny nejčastější vstupy běženců (Policie České republiky, 2022).

Obrázek 6 Vstup na území ČR a počet vstupů, Tisková konference PČR 2022

Vstup na území ČR převládá ze Slovenska, kde hranici překročilo 922 osob (76,3 %), následně převládaly přílety z Řecka, kde bylo odhaleno 153 osob (12,7 %). Vstup z Rakouska byl třetí nejpočetnější a využilo ho 118 osob (9,8 %). Většina osob uvedla jako cílovou zemi Německo (Policie České republiky, 2022).

7.1.2 Zneužívání azylových procedur

S nelegální migrací je úzce spojeno zneužívání azylových procedur. Jsou to zejména situace, kdy cizinec ze třetí země požádá v konkrétním státě o poskytnutí mezinárodní ochrany. Je zvykem, že osoba požádá o mezinárodní ochranu v prvotním státě schengenského prostoru, kde vstoupila anebo ve státě, kde je poprvé zadržena během svého nelegálního pobytu. Cizinec do schengenského prostoru už nelegálně vstoupil, anebo zde legálně pobýval, a poté

se ocitl v nelegálním postavení, kdy mu např. vypršela platnost víza (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integraci cizinců na území ČR, 2021).

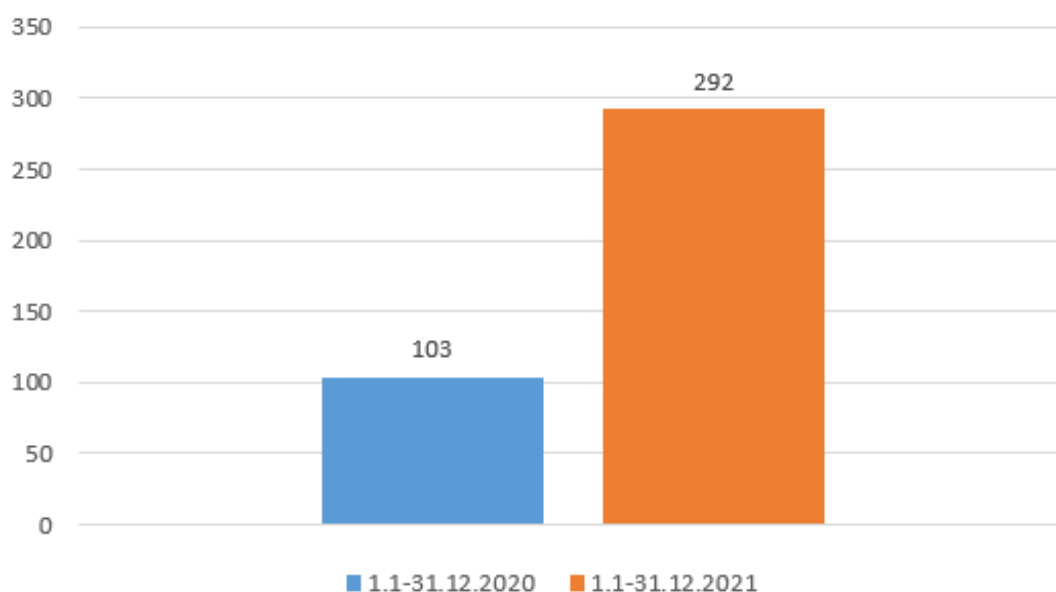
Většina cizinců, jež ve stanovené době neodejde z území ČR, se poté dostaví do přijímacího střediska pro cizince a zde požádají o mezinárodní ochranu (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integraci cizinců na území ČR, 2021).

7.1.3 Nelegální pobyt s použitím neregulárních cestovních dokladů

Policisté při kontrolách ve vnitrozemí a na vnější hranici zjišťují pravost dokladů. Jedny z nejčastější padělaných dokladů jsou průkazy totožnosti (Policie České republiky, 2021d).

Cestovní doklady bývají buď padělané, nebo pozměněné. Padělané doklady jsou zcela nově vyrobené doklady, oproti tomu u pozměněných je pouze upravena nějaká část dokumentu. U pozměněných dokladů bývá nejčastěji vyměněná fotografie, vyměněné strany, upraveny osobní údaje, změna anebo padělání razítek a víz (Evropská komise, 2022c).

Počet neregulárních cestovních dokladů, kterými se cizinci prokázali při nelegálním pobytu za rok 2021, je znázorněn na obrázku 7.

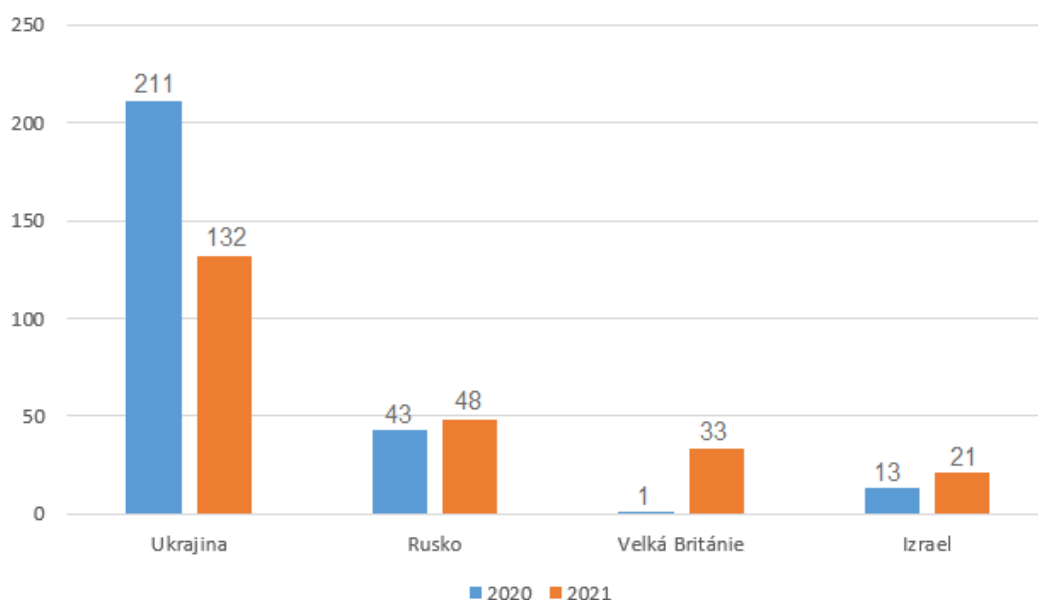

Obrázek 7 Počet prokázání neregulárním cestovním dokladem při nelegálním pobytu, autor

V roce 2021 se při nelegálním pobytu neregulárním cestovním dokladem prokázalo dohromady 292 osob. To je o 189 osob více než v roce 2020. Jednalo se, především o občany Sýrie, Moldavska a Ukrajiny (Policie České republiky, 2022).

7.2 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici České republiky

Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR se dopustí cizinec, který nepovoleně vstupuje do země nebo se pokouší nedovoleně překročit vnější schengenskou hranici ČR, tzn. na mezinárodních letištích (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integraci cizinců na území ČR, 2021). V roce 2021 bylo odhaleno 335 osob při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR. Oproti roku 2020 došlo k jejímu poklesu, a to v důsledku přijatých opatření vlivem pandemie COVID-19. Na obrázku 8 je znázorněn počet státních příslušníků v letech 2020 a 2021, kteří se dopustili nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici (Policie České republiky, 2022).

Obrázek 8 Počet státních příslušníků přes vnější schengenskou hranici, autor

V roce 2020 a 2021 migrovali nejčastěji přes vnější státní hranici občané Ukrajiny a za rok 2021 jich bylo odhaleno 132. Druhou nejpočetnější skupinou za rok 2021 byli občané Ruska, a to 48 osob. V roce 2020 byl počet o 5 osob nižší. Oproti roku 2020 (1 osoba) došlo k vysokému nárůstu cizinců z Velké Británie (33 osob). Následně bylo odhaleno 21 občanů Izraele (Policie České republiky, 2022).

7.3 Napomáhání k nelegální migraci

Okruh problémů napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice se po vstupu do schengenského prostoru přemístil spíše k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR. Nejčastěji je uskutečňováno formou účelového sňatku, opatřování padělků různých potvrzení nezbytných k pobytu, zneužití institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integraci cizinců na území ČR, 2021).

7.3.1 Převaděčství migrantů

Převaděčství cizinců je rychle se rozvíjející celosvětovou kriminální činností. Sociální i politická nestabilita, chudoba a především omezená dosažitelnost migračních tras nutí lidi k využití zločineckých sítí, které jim ulehčí neoprávněný vstup nebo pobyt v EU. Tyto cesty mohou být enormně nebezpečné a pašeráci migranty vystavují riziku (European Commission, 2021).

Evropská komise vydala Akční plán EU proti převaděčství migrantů na období 2021–2025, kdy je třeba přijmou opatření k boji proti napomáhání neoprávněného přistěhovalectví. Plán se zaměřuje především na spolupráci mezi státy EU a výměnu informací, nově se vyskytující jevy boje proti převaděčství a větší součinnost se zeměmi původu a tranzitu (Evropská komise, 2021b).

7.3.2 Obstarávání neregulérních dokladů

Napomáhání k nelegální migraci je také uskutečňováno pomocí obstarávání neregulérních dokladů. Tento trend byl zaznamenán především u osob ukrajinského původu, v souvislosti s konfliktem na východní Ukrajině. Neregulérní cestovní doklady jsou zjišťovány především během kontrolní činnosti PČR (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR, 2021).

Dochází k technologickému pokroku a tím se u cestovních dokladů zvyšují bezpečnostní prvky, jako je např. biometrika u pasu. Podvodníci používají různé techniky padělání, jako je pozměnění a zneužívání pravých dokladů. Pokrok v technologiích jako jsou kopírky, skenery a tiskárny, usnadňuje osobám padělání a vytváření falešných dokumentů. Fluorescenční metody jsou jako bezpečnostní prvky slibné. Fluorescenční látka lze pouze vidět pod UV světlem a jde těžko padělat (Johny, 2019).

7.3.3 Účelové sňatky

Dochází k situacím, kdy cizinci si vytipují občany ČR s cílem uzavřít sňatek a tím získat oprávnění k pobytu na území ČR. Cizinec, buď přímo anebo přes zprostředkovatele kontaktuje občana ČR, aby se případně domluvil, zda je občan ochoten uzavřít sňatek s cizincem. Policisté odboru Cizinecké policie tyto sňatky prověřují, zda nejsou sjednány účelově za peněžitý obnos. Po dohodě cizince i občana ČR je uzavřen sňatek. Občan se však podle právních předpisů ČR dopouští trestného činu napomáhání k neoprávněnému pobytu na území ČR (Policie České republiky, 2011).

7.4 Vývoj nelegální migrace v České republice

V této podkapitole bude popsán a zobrazen vývoj nelegální migrace v ČR od roku 2015 do roku 2021. V době od 1. 1 do 31. 1 2015 došlo k vysokému ročnímu nárůstu nelegální migrace (Tab. 5). Při nelegálním pobytu bylo zjištěno 8 323 osob, z toho velký podíl měla tranzitní migrace 3 294 osob. Na vnější hranici bylo zadrženo 240 osob.

Tabulka 5 Nelegální migrace na území ČR v roce 2015 podle státní příslušnosti, autor

Nelegální migrace na území ČR v roce 2015	
Státní příslušnost	Zjištěno osob
Sýrie	2 016
Ukrajina	1 256
Kuvajt	591
Celkem	8 563

Z pohledu státní příslušnosti byly z prvního místa přeobsazeny, oproti předchozích let, občané Ukrajiny za občany Sýrie. Migranti ze Sýrie přes území ČR pouze tranzitovali. Miliony občanů Sýrie přechalo v tomto roce do Evropy před válkou a pronásledováním (Evropský parlament, 2020). Třetí pozici obsadili občané Kuvajtu (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR, 2015).

V roce 2016 došlo ke zřetelnému snížení počtu nelegální migrace (Tab. 6) v důsledku otevření hraničního přechodu mezi Rakouskem, Maďarskem a Německem. Zásadním zlomem bylo také uzavření Východní středomořské trasy, kdy byla zavřena řecko-makedonská hranice. Celkově bylo v tomto roce zadrženo 5 261 osob. Při nelegálním pobytu bylo zadrženo 5 039 osob. Tranzitní migrace se dopustilo 511 osob, u vnější schengenské hranice bylo odhaleno osob 222. Na první místo, dle státní příslušnosti, se opět dostali občané Ukrajiny, dále se umístili občané Ruska a Kuvajtu (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR, 2016).

Tabulka 6 Nelegální migrace na území ČR v roce 2016 podle státní příslušnosti, autor

Nelegální migrace na území ČR v roce 2016	
Státní příslušnost	Zjištěno osob
Ukrajina	1 567
Rusko	414
Kuvajt	338
Celkem	5 261

K mírnému poklesu o 9, 9% oproti předcházejícímu roku došlo v roce 2017 (Tab. 7). Při nelegálním pobytu bylo odhaleno 4 488 osob, z toho 172 osob bylo zjištěno při tranzitní nelegální migraci. Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici bylo odhaleno 250 osob. Na prvním místě byli dle počtu nelegálních migrantů příslušníci Ukrajiny, dále Ruska a Vietnamu (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR, 2017).

Tabulka 7 Nelegální migrace na území ČR v roce 2017 podle státní příslušnosti, autor

Nelegální migrace na území ČR v roce 2017	
Státní příslušnost	Zjištěno osob
Ukrajina	1 510
Rusko	312
Vietnam	291
Celkem	4 738

V roce 2018 byl trend meziročního poklesu zastaven (Tab. 8) a bylo zjištěno poměrné zvýšení počtu nelegálních migrantů o 5,4%. Odhaleno bylo 4 653 osob při nelegálním pobytu, z toho 191 osob při tranzitní migraci. Při překročení vnější schengenské hranice ČR bylo zadrženo 339 běženců. Nadále v počtu nelegálních migrantů vedli Ukrajinci, za nimi bylo Moldavsko a Vietnam (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR, 2018).

Tabulka 8 Nelegální migrace na území ČR v roce 2018 podle státní příslušnosti, autor

Nelegální migrace na území ČR v roce 2018	
Státní příslušnost	Zjištěno osob
Ukrajina	1 470
Moldavsko	567
Vietnam	312
Celkem	4 992

V roce 2019 pokračoval trend rostoucí nelegální migrace a celkově bylo zajištěno 5 677 osob (Tab. 9). Značná většina (5 174 osob) byla odhalena při nelegálním pobytu, z toho 266 osob při tranzitní migraci a 503 osob bylo zadrženo při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR. Přes vnější hranici nejčastěji migrovali občané Gruzie. V roce 2017 jim byl umožněn bezvízový vstup, pokud však patří mezi držitele biometrického pasu, tudíž počty občanů Gruzie rostly. Celkově nejčastěji migrovali občané Ukrajiny, Moldavska a Vietnamu (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR, 2019).

Tabulka 9 Nelegální migrace na území ČR v roce 2019, podle státní příslušnosti, autor

Nelegální migrace na území ČR v roce 2019	
Státní příslušnost	Zjištěno osob
Ukrajina	1 503
Moldavsko	831
Vietnam	356
Celkem	5 677

Oproti roku 2019, je v roce 2020 nárůst migrantů o jednu čtvrtinu (Tab. 10), přestože byla v tomto roce od poloviny března přijatá opatření ve spojitosti s Covid-19. Jednalo se například o omezení letecké přepravy, úpravu podmínek pro vstup do ČR nebo dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Ze souhrnného počtu bylo 6 645 osob zadrženo při nelegálním pobytu, do něhož spadá tranzitní migrace, které se dopustilo 486 osob. Odhaleno bylo 448 jedinců při nelegální migraci překročení vnější schengenské hranice ČR. Z aspektu národností se nejvíce jednalo o státní příslušníky Ukrajiny, Moldavska a Gruzie (Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR, 2020).

Tabulka 10 Nelegální migrace na území ČR v roce 2020, podle státní příslušnosti, autor

Nelegální migrace na území ČR v roce 2020	
Státní příslušnost	Zjištěno osob
Ukrajina	3 453
Moldavsko	1005
Gruzie	243
Celkem	7 093

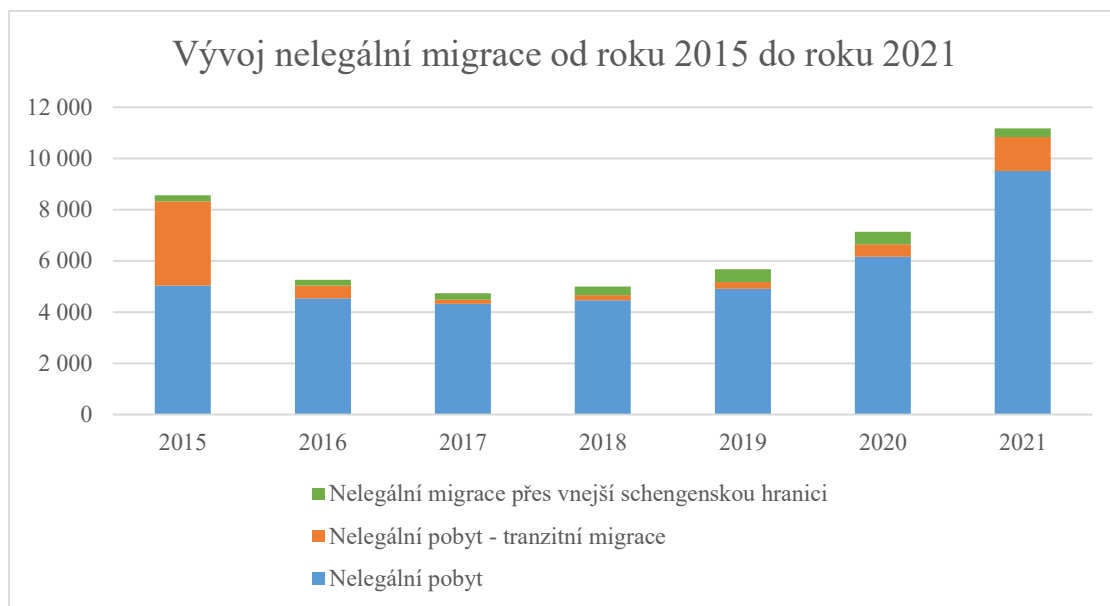
Na vnější schengenské hranici bylo zadrženo dohromady 335 osob. V rámci nelegálního pobytu bylo v roce 2021 (Tab. 11) odhaleno 10 835 osob, z tohoto počtu se 1 330 osob tranzitovalo přes území ČR. Nejpočetnější byli občané Ukrajiny, na druhém místě byli obyvatelé Moldavska a na třetím občané Afganistánu. (Policie České republiky, 2022).

Tabulka 11 Nelegální migrace na území ČR v roce 2021, autor

Nelegální migrace na území ČR v roce 2021	
Státní příslušnost	Zjištěno osob
Ukrajina	5 844
Moldavsko	1 548
Afganistán	529
Celkem	10 835

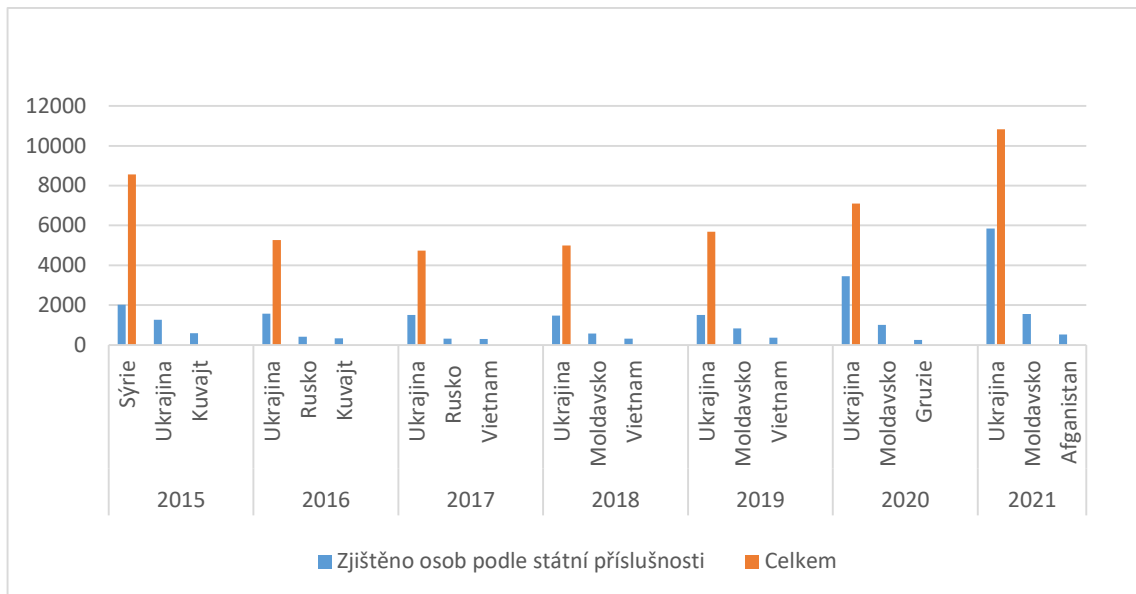
7.5 Dílčí závěr k nelegální migraci v České republice

Na obrázku 9 je znázorněn celkový vývoj nelegální migrace od roku 2015 do roku 2021.

Obrázek 9 Vývoj nelegální migrace od roku 2015 do roku 2021

V jednotlivých sloupcích, které znázorňují dané roky, jsou vyobrazeny poměry forem nelegální migrace, která převládala. V roce 2015 byl zaznamenán největší podíl tranzitní migrace. Nelegální pobyt dominuje ve všech znázorněných letech. Z obrázku vyplývá, že trend nelegální migrace v posledních letech roste. Nelegální migranti k tomu využívají výše zmiňované metody a jejich propracovanost roste.

Obrázek 10 Nejčastější nelegálně migrující občané jednotlivých států, autor

Na obrázku 10 jsou vyobrazeni v jednotlivých letech, vždy tři nejčastější státní příslušníci příslušných států, kteří se dopustili nelegální migrace. Mezi nejčetněji migrující státní příslušníky, lze zařadit zejména občany Ukrajiny (Obrázek 10).

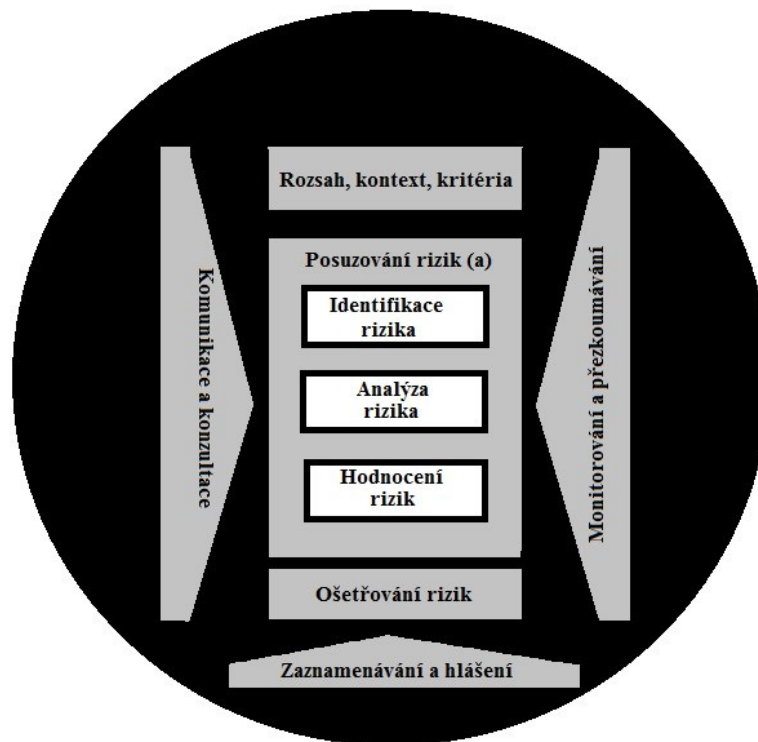
8 POSOUZENÍ RIZIK NELEGÁLNÍ MIGRACE

Tato kapitola diplomové práce je věnována posouzení rizik nelegální migrace s využitím normy ISO 31000:2018. Součástí je provedení analýzy rizik nelegální migrace pomocí matice rizik. Nelegální migrace je sama o sobě rizikem a tato diplomová práce se věnuje rizikům vyplývajících z nelegální migrace. Analýzou rizik v souvislosti s nelegální migrací a ochranou vnějších hranic, se zabývá agentura Frontex. Agenturou byl vytvořen cílený společný integrovaný model analýzy rizik (CIRAM). Model CIRAM má snahu podporovat kolektivní chápání analýzy rizik a podpořit jednotnost řízení vnější hranice. Model CIRAM nebude v této diplomové práci využit z důvodu jeho omezených informačních zdrojů a nedostupnosti informací.

8.1 Proces řízení rizik podle normy ISO 31000

Řízení rizik je trvale se opakující činnost, která pomáhá organizacím při určení strategií, dosažení cílů a přijímání rozhodnutí. Řízení rizik je nepostradatelné pro efektivní fungování organizace na všech úrovních. Pomáhá ke zdokonalení systému managementu (ČSN ISO 31000, 2018).

Norma ISO 31000:2018 je prvkem skupiny mezinárodních standardů, které vydává Mezinárodní organizace pro standardizaci. ISO 31000:2018 standard pro Řízení rizik a zahrnuje směrnice a postupy. V praxi norma ISO 31000:2018 (Obrázek 11) prezentuje návod, jak řídit soustavným, spolehlivým a transparentním způsobem rozdílné podoby rizik (Managementmania, 2022). Tento postup je možné aplikovat i na řízení rizik spojených s nelegální migrací.

Obrázek 11 Řízení rizik ISO ČSN 31000:2018, ČSN ISO 31000:2018

Obecně se proces managementu rizik skládá se z několika fází:

- Stanovení kritérií rizika je v postupu managementu rizik zásadní z ohledu definování jednotlivých kritérií. Kritéria jsou důležitá pro hodnocení rizik, aby bylo co nejefektivnější a bylo vybráno náležité zacházení s riziky. Zahrnuje tedy vnější kontext a vnitřní kontext (ČSN ISO 31000, 2018).
- Posuzování rizik předchází náležitá příprava, která má za cíl identifikovat jednotlivá rizika, analyzovat je a podle toho uskutečnit jejich hodnocení. Proces posuzování rizik zahrnuje identifikaci rizik, analýzu rizik a hodnocení rizik. Pro první etapu identifikace rizika je cílem nalézt a popsat rizika, která by mohla organizaci pomoci nebo jí zabránit, aby dosáhla cíle. V druhém kroku následuje analýza rizik. V rámci procesu jde o porozumění rizika a stanovení jeho úrovně. Jde tedy o důkladné zvážení rizika, jaká je jeho pravděpodobnost a jeho důsledky. Analýza rizik je základem pro hodnocení rizika, díky ní se rozhodne, zda musí být riziko ošetřeno. V této diplomové práci je využita metoda Matice rizik, která je vypracovaná

na základě získaných zkušeností a vědomostí. Třetím krokem je hodnocení rizika. Jeho cílem je podpořit rozhodování (ČSN ISO 31000, 2018).

- Ošetření rizika má za cíl vybrat a zavést varianty jeho řešení, čímž se riziko minimalizuje. Ošetření rizika je stále se opakující proces, který obsahuje: vymezení a výběr jedné z možností ošetření; plánování a implementaci ošetření rizika; posouzení efektivnosti daného ošetření; rozhodnutí, jestli je zbytkové riziko přijatelné; jestliže zbytkové riziko není přijatelné, je nezbytné zavést další ošetření rozhodování (ČSN ISO 31000, 2018).
- Monitoring a přezkoumávání rizika se zakládá na kontrole stavu rizik, účelem je objevení chyb, jež by mohly nastat při postupu řízení rizik a pro včasné zjištění nevládnutelných rizik. Záměr tohoto procesu v průběhu managementu rizik je sledování externích a interních změn, identifikování nových rizik, ověření efektivity řízení rizik a zvýšení úrovně řízení rizik, díky informací získaných během procesu rozhodování (ČSN ISO 31000, 2018). Nelegální migrace a s ní spojená rizika by měly být neustále monitorována a přezkoumávána. V této oblasti se nejvíce zapojuje agentura Frontex, která neustále monitoruje vnější hranice. Rovněž by měla být monitorována aktuální situace ve světě, aby v případě nepříznivé situace, byl stát schopen efektivně reagovat.
- Komunikace a konzultace propojují celý proces. Účelem je získat zpětnou vazbu. Komunikace a konzultace by měla být uskutečňována ve všech krocích řízení rizik. Za cíl si klade zúčastněným stranám pomoci porozumět riziku, zabezpečit dostatečné množství informací, aby byl snadnější dohled nad riziky a rozhodování o jejich snižování (ČSN ISO 31000, 2018). V rámci nelegální migrace, by měly členské státy neustále komunikovat a konzultovat stav nelegální migrace a s ní spojených rizik.
- Zaznamenávání a hlášení je zaměřeno na poskytnutí informací, které vedou k efektivnějšímu rozhodování a zlepšení provozu v okruhu řízení rizik. Zaznamenávání a hlášení prochází celým procesem a propojují ho (ČSN ISO 31000, 2018).

8.2 Stanovení kritérií rizika

Na základě rizik, která vyplývají z nelegální migrace, je provedena jejich analýza. Diplomová práce se bude věnovat pouze následkům nelegální migrace. Následky rizik jsou stanoveny metodou vícezdrojového sběru dat z diplomové práce.

Posouzení rizik bylo vztahováno pro podmínky ČR, která je součástí EU, a proto je možno využívat data nebo informace z celé EU.

8.3 Identifikace rizik nelegální migrace

V určitých případech mohou hrozbu reprezentovat jak konkrétní imigranti, tak jejich masy (Ministerstvo vnitra, 2021e). Mezi následky, které vyplývají z nelegální migrace, patří:

- **Teroristický útok.** Byl identifikován jako riziko, a to z důvodu možného příchodu cizince, který by se mohl pokusit spáchat teroristický útok na území ČR/EU. Jak z výše uvedených informací vyplývá, do Evropy migrují např. také státní příslušníci Sýrie, Afganistánu, kteří mohou být členové teroristických skupin (Evropská komise, 2021c).
- **Vznik převaděčské sítě.** Identifikovaným rizikem je vznik převaděčské sítě, kdy běželec pro vstup na území Evropy využije služeb převaděčů (Evropská komise, 2021b).
- **Neodvádění daní z pracovních činností.** Nelegální zaměstnání je jedna ze zásadních motivací nelegálních migrantů, kteří se snaží najít práci a získat tím peníze na živobytí pro svoje rodiny. Nelegální práce je spojena s řadou negativ, kdy dochází k finančním únikům z veřejného rozpočtu, když cizinec neodvede daně (Bičáková, 2018). Nelegální práce se cizinec dopustí v případě, kdy nemá se zaměstnavatelem uzavřenou pracovní smlouvu, pracuje bez platného pracovního povolení nebo pracuje za jiných podmínek, než mu bylo vydané povolení (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020).
- **Zneužití občana ČR/EU – nelegální sňatek.** V 6. kapitole bylo popsáno, že občan ČR/EU se může dopustit napomáhání k nelegální migraci v případě, kdy se za cizince provdá/ožení za účelem získání platného povolení pro cizince. Nicméně občan ČR/EU může být cizincem záměrně obelhán a občan se za cizince provdá/ožení bez postranních úmyslů.

- **Šíření infekčních chorob.** Příchozí nelegální migranti mohou být nakaženi a šířit nemoc dále. Nelegální migranti přicházejí často z oblastí, kde je hygiena a zdravotní péče horší. Jedná se např. o infekční nemoc jako tuberkulóza, která je často doprovázená HIV nebo hepatitidou (Zdravotnický deník, 2015). V současnosti je toto riziko velice aktuální kvůli nemoci COVID-19. Zároveň opatření v souvislosti COVID-19 snížilo vlny nelegální migrace. Avšak nelegální migranti, kteří se dostanou na území EU, mohou zásadně přispět k vývoji pandemie
- **Posílení xenofobních nálad.** Posílení xenofobních nálad je rizikem, které může vzniknout v důsledku nelegální migrace mezi občany. Kdy obyvatelé cítí a projevují nesnášenlivost a strach vůči cizincům (Drbohlav, 2010).
- **Zatížení sociálního systému.** Riziko může nastat v důsledku příchodu velkého množství migrantů. V současnosti je riziko, nezákonného vstupu migrantů z Běloruska, kdy roste úloha státního subjektu při umělém vytvoření nelegální migrace a napomáháním v ní. Bělorusko tak reaguje na sankce EU a snaží se ji destabilizovat (iRozhlas, 2021). Již řadu měsíců táboří migranti na hranici a snaží se jí nelegálně překročit. Je tedy oslabována vnější schengenská hranice. Z důvodu výjimečného vztahu do oblasti nemají přístup humanitární organizace a novináři. Na hranici Polska s Běloruskem jsou jak policisté, tak vojáci, kteří se snaží nelegální migraci zabránit. Do situace se zapojil také Frontex a na hranici je umístěn ostnatý plot (České noviny, 2021). Dále došlo k eskalaci konfliktu na Ukrajině, kdy občané Ukrajiny utíkají před válkou do EU. Ruské jednotky vstoupili na Ukrajinu a probíhá zde ozbrojený konflikt. Migranti se přesunuli do nejbližších zemí, jako je Polsko, Slovensko a Česko (Aktuálně, 2022).

8.4 Analýza rizik nelegální migrace

Pro tuto diplomovou práci byla vybrána matice rizik, která přehledně napomáhá určit míru rizika a jeho přijatelnost či nepřijatelnost. Nejlépe vyhovuje dané problematice nelegální migrace.

Hodnocena jsou rizika nelegální migrace. U každého rizika je hodnocen jeho dopad a pravděpodobnost (Tab 12).

Tabulka 12 Kategorie pravděpodobnosti (vzniku události), autor

Označení/Bodové hodnocení	Pravděpodobnost	Popis
1	Nepravděpodobné	Událost se zatím nestala
2	Málo pravděpodobné	Událost může nastat jednou za 10 let
3	Pravděpodobné	Událost může nastat jednou za 3 roky
4	Velmi pravděpodobné	Událost se stává ročně

Pro hodnocení pravděpodobnosti je využívána 4 bodová škála, kdy jednotlivé úrovně pravděpodobnosti jsou označeny čísly 1 až 4. Nejnižší dopad, který je nazvaný bezvýznamný, je označen číslem 1. Významný dopad je označen číslem 2, kritický dopad číslem 3 a dopad katastrofický číslem 4 (Tab. 13).

Tabulka 13 Kategorie závažnosti dopadů, autor

Označení/Bodové hodnocení	Dopad	Popis
1	Bezvýznamný	Nedojde ke ztrátám na životech, materiální škodě, krátkodobému ohrožení systému, ohrožení kritické infrastruktury
2	Významný	Ztráty na životech v řádech desítek obětí, k materiálním škodám v řádech tisíc Kč, k možnému ohrožení systému a krátkodobému ohrožení kritické infrastruktury.
3	Kritický	Ztráty na životech v řádech stovek obětí, k materiálním škodám v řádech statisíc Kč a krátkodobé ohrožení systému v rámci několika dní a ohrožení infrastruktury
4	Katastrofický	Ztráty na životech v řádech tisíc obětí, k materiálním škodám v řádech milionů Kč a krátkodobé ohrožení systému v rámci několika týdnů a ohrožení infrastruktury

Tabulka 14 zobrazuje matici rizik součin pravděpodobnosti a dopadu. V levém sloupci je znázorněna stupnice pravděpodobnosti a v horním řádku je zobrazena stupnice dopadu. Výsledné riziko je stanoveno v rozmezí 1 až 16. Rizika přijatelná jsou znázorněna zelenou barvou, rizika podmíněčně přijatelná jsou znázorněna oranžovou barvou a rizika nepřijatelná znázorňuje červená barva.

Tabulka 14 Matice rizik, autor

Pravděpodobnost/ Dopad	Bezvýznamný 1	Významný 2	Kritický 3	Katastrofický 4
Nepravděpodobné 1	1	2	3	4
Málo pravděpodobné 2	2	4	6	8
Pravděpodobné 3	3	6	9	12
Velmi pravděpodobní 4	4	8	12	16

Tabulka 15 představuje kategorii přijatelnosti. Kdy jsou rizika rozřazena podle stupnice 1 až 4 na přijatelná, 6 až 9 na podmíněčně přijatelná a 12 až 19 na rizika nepřijatelná.

Tabulka 15 Kategorie přijatelnosti, autor

Označení	Název	Popis
1 až 4	Přijatelné	Není požadavek řešit, avšak sledujeme vývoj rizika.
6 až 9	Podmínečně přijatelné	Je potřeba vypracovat plán a harmonogram implementace opatření.
12 až 16	Nepřijatelné	Opatření musí být uplatněna okamžitě

Tabulka 16 zobrazuje kategorii přijatelnosti vyhodnocení. V levém sloupci jsou vypsána rizika, která vyplývají z nelegální migrace. Následně v pravém sloupci, při součinu pravděpodobnosti a dopadu je stanovena hodnota rizika.

Tabulka 16 Kategorie přijatelnosti vyhodnocení, autor

Riziko	Pravděpodobnost	Dopad	R = P * D
Nekontrolovatelné šíření infekčních nemocí	4	3	12
Neodvádění daní z pracovní činnosti	4	2	8
Organizovaný zločin – padělání a pozměnění dokladů	3	2	6
Posílení xenofobních nálad	2	2	4
Teroristický útok	3	4	12
Vznik převaděčské sítě	4	2	8
Zneužití občana ČR/EU - sňatkem	4	1	4
Zatížení sociálního systému	3	3	9

Výsledná matice je zpracována na základě vzorce: $R = P \times D$, kde **R** reprezentuje zjištěnou míru rizika, **P** představuje pravděpodobnost vzniku mimořádné události a **D** označuje dopad (Smejkal a Rais, 2013).

8.5 Hodnocení rizik a návrh opatření pro snížení rizik

Na základě součinu pravděpodobnosti a dopadu byla stanovena přijatelnost daného rizika. U uvedených rizik jsou popsána jejich současná opatření a proveden návrh nových (doplňujících) opatření.

Nekontrolovatelné šíření infekčních nemocí je vyhodnoceno jako nepřijatelné riziko. V současnosti se zachycení migranti umísťují zpravidla do ZZC a pokud jsou pozitivní, umísťují se do karantény. Cílem je udržovat existující opatření, nadále dodržovat včasné zachycení nelegálních migrantů, ihned je otestovat, a jestliže jsou infekční, tak je izolovat od ostatních a umístit do karantény (Zákon č. 326/1999 Sb.). Preventivním opatření je

spolupráce lékařů s rizikovými zeměmi, kde je zvýšený výskyt infekčních onemocnění a informování osob žijících v těchto zemích o infekčních nemocech, jejich prevenci a léčeni.

Neodvádění daní z pracovní činnosti bylo vyhodnoceno jako podmíněčně přijatelné riziko. Státní úřad inspekce práce (dále „SÚIP“) vykonává opatření, kdy se zaměřuje na kontrolní akce zaměřené na odhalování nelegálního zaměstnávání a jejich eliminaci. Zaměstnavatelé mají povinnost písemně informovat příslušnou krajskou pobočku Úřadu práce v den nástupu cizince do zaměstnání. Zaměstnavatel také ohlásí ukončení pracovní činnosti na Úřadu práce. Zaměstnavatelé dále jsou povinni vést evidenci zaměstnaných cizinců. Cizinci dále mají povinnost v místě pracoviště mít u sebe doklad prokazující existenci pracovně právního vztahu (Státní úřad inspekce práce, 2021). Navrženým opatřením je pravidelná kontrola zaměstnavatelů a tím je odradit od nelegálního zaměstnávání. Dalším opatřením může být také podpora agentur, která pomáhá cizincům, najít legální práci.

Riziko organizovaného zločinu je stanoveno jako podmíněčně přijatelné. V rámci nelegální migrace může vznikat organizovaný zločin v podobě zneužívání a obstarávání neregulérních dokladů. K tomu, aby se cizinec mohl dostat do EU, použije padělaný nebo pozměněný doklad. V současné době jsou na letištích experti na doklady, kteří buď namátkově anebo na základě tipu zkontrolují doklady. Pomocí systému, kde jsou veškeré doklady zobrazeny a popsány, experti porovnají možný padělaný doklad (Evropská komise, 2022b). Riziko je stanoveno za přijatelné a možnou minimalizací je nejmodernější technologie, která by pomohla odhalovat neregulérní doklady a pravidelné školení odborníků.

Posílení xenofobních nálad bylo vyhodnoceno jako přijatelné riziko. V rámci ČR je vytvořena Koncepce integrace cizinců. Cílem je podpořit integraci cizinců. Jedná se o dlouhodobý proces se snahou začlenit cizince mezi občany ČR (Drbohlav, 2010). Jde o podporu běženců, kteří by měli znát své práva a povinnosti, měli by být schopni komunikovat česky a orientovat se v tradicích a zvyklostech. Tyto kroky jsou preventivními opatřeními proti xenofobií (Ministerstvo vnitra, 2021f). Navrženým opatřením je uskutečňování preventivních programů na školách, ve firmách, kde se budou aktivně zapojovat cizinci a občani ČR.

Teroristický útok byl vyhodnocen jako nepřijatelné riziko. Online komunikační technologie velice napomohli teroristům při vzájemné přeshraniční komunikaci a tím posílili jejich pro teroristickou reklamu a šíření extremismu. V březnu 2021 Rada EU přijala nařízení o potírání šíření teroristického obsahu online. Kompetentní orgány členských států budou mít právo dávat garantům služeb příkazy k odstranění teroristického

obsahu anebo zamítnutí přístupu. Dalším opatřením je seznam teroristů vedený EU. Po 11.září 2001 EU vytvořila seznam skupin, osob a subjektů, kteří se podílejí na teroristických činech. Tento seznam je zpravidla co 6 měsíců, prověřován. Důležitým opatřením je výměna informací, kdy efektivní sdílení informací mezi orgány členských států zásadně přispěje v boji proti terorismu. Boj proti financování terorismu, stanovení přísnějších pravidel, které zkomplikují skrývání nezákonně opatřených finančních prostředků a podpoření kontrol nebezpečných třetích zemí. V neposlední řadě zintenzivnění kontrol palných zbraní, aby byla zlepšena kontrola zbraní a rigoróznější pravidla pro držení a nabývání palných zbraní (Evropská komise, 2021c).

Navrhovanými opatřeními je zvýšit informovanost obyvatelstva v reakci na teroristický útok. Aby občané věděli, jak se mají, co nejlépe zachovat v případě terorismu. Dle autorky není informovanost obyvatelstva dostatečná, jelikož mimo studovaný obor, se sama nasetkala s informacemi o tom jak reagovat v případě teroristického útoku. Dalším návrhem je vytvoření ochranných prostor v případě teroristického útoku ve školách.

Vznik převaděčské sítě bylo vyhodnoceno jako podmíněčně přijatelné, což souvisí s převaděčství migrantů a obchodování s lidmi. EU vytvořila akční plán Boj proti převaděčství migrantů 2021-2025. Tato trestná činnost ohrožuje životy migrantů a snižuje jejich lidskou důstojnost. Bylo již zavedeno několik opatření, kdy vzniklo Evropské středisko pro boj proti převaděčství a podpoření operativní kooperace mezi donucovacími organizacemi členských států EU, kompetentními agenturami EU a spolupracujícími zeměmi. Díky tomu došlo k rozbití několika zločineckých sítí. Cílem je odrazovat migranty od nebezpečných cest (Evropská komise, 2021b). Navrženým opatřením je podpora legální migrace a bezpečných cest do Evropy.

Zatížení sociálního systému bylo vyhodnoceno jako podmíněčně přijatelné riziko. V případě velkého přílivu migrantů může být aktivován typový plán Migrační vlna velkého rozsahu. Kdy může dojít k znovuzavedení vnitřních hranic, uvolňování kapacit pobytových zařízení, evidence a lustrace příchozích migrantů (Česká justice, 2022). Navrženým opatřením je větší diplomatická spolupráce a zajištění dohody, aby migranti upustili o snaze překročit vnější hranici.

Zneužití občana ČR/EU sňatkem pro získání povolení k pobytu bylo vyhodnoceno jako přijatelné riziko. Policisté z odboru Cizinecké policie pověřují, zda některé sňatky mezi cizinci a občany ČR/EU nejsou pouze účelové. Známé jsou případy, kdy za určitý finanční obnos se občan ČR/EU provdá nebo ožení s cizincem (Policie České republiky, 2011).

Můžou být i případy, kdy občan ČR/EU si bere cizince, bez postranních úmyslu a cizinec ho tím zneužívá pro získání pobytu. Dané riziko je vyhodnoceno jako přijatelné riziko, jelikož má dopad pouze na jedince a neohrožuje jeho bezpečnost, zdraví. Jako opatření bylo vydáno sdělení komise evropskému parlamentu a radě. Pomáhat vnitrostátním orgánům v boji proti zneužívání práva na volný pohyb: Příručka pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občanem EU a státními příslušníky třetích zemí. Kde jsou v příručce stanovené jednotlivé kroky při prověřování sňatků (Evropská komise, 2014). Navrhnutým opatřením tohoto rizika je důkladnější kontrola příslušných orgánů v rámci sňatku a informování občanů EU o těchto praktikách. Dále nedělat nic, jelikož riziko je přijatelné.

8.6 Dílčí závěr k procesu řízení rizik.

V tabulce 17 jsou uvedena ke každému riziku současná opatření a navrhovaná opatření.

Tabulka 17 Současná a navrhovaná opatření k riziku, autor

Riziko	Současná opatření	Navrhovaná opatření
Nekontrolovatelné šíření infekčních nemocí	<ul style="list-style-type: none"> Umístění cizince do karantény. Včasné otestování cizince. 	<ul style="list-style-type: none"> Udržení stávajících opatření. Spolupráce lékařů s rizikovými zeměmi. Předávání informací o infekčních onemocnění v rizikových zemích.
Neodvádění daní z pracovních činností	<ul style="list-style-type: none"> Kontroly státního úřadu inspekce práce, celní správy, cizinecké policie. Povinnosti zaměstnavatele oznamovat zaměstnání cizince. 	<ul style="list-style-type: none"> Častější kontrola zaměstnavatelů, kteří zaměstnávají nelegálně cizince. Podpora agentur, které pomáhají cizincům najít legální práci.

Tabulka 17 Současná a navrhovaná opatření k riziku (pokračování tabulky)

Riziko	Současná opatření	Navrhovaná opatření
Organizovaný zločin - padělání a pozměnění dokladů	<ul style="list-style-type: none"> • Experti na doklady, kteří namátkově anebo na základě tipu zkontrolují doklady. • Pomocí systému, kde jsou veškeré doklady zobrazeny a popsány, experti porovnají možný padělaný doklad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nákup nejmodernější technologie na odhalování padělaných či pozměněných dokladů. • Pravidelné školení expertů na odhalování padělaných či pozměněných dokladů.
Posílení xenofobních nálad	<ul style="list-style-type: none"> • Integrace cizinců. 	<ul style="list-style-type: none"> • Preventivní programy ve školách, firmách.
Teroristický útok	<ul style="list-style-type: none"> • Přijetí nařízení o potírání šíření teroristického obsahu online. • Vytvoření seznamu teroristů. • Kontrola palných zbraní. • Boj proti financování terorismu. • Výměna informací mezi členskými státy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšit informovanost obyvatelstva jak se chovat během teroristického útoku. • Vytvořit ve školách ochranné prostory v případě teroristického útoku.
Vznik převaděčské sítě	<ul style="list-style-type: none"> • Akční plán Boj proti převaděčství migrantů 2021-2025. • Vznik Evropského střediska pro boj proti převaděčství. • Podpora operativní kooperace mezi donucovacími organizacemi členských států EU, kompetentními agenturami EU a spolupracujícími zeměmi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora legální migrace a bezpečných cest do Evropy.
Zatížení sociálního systému v důsledku příchodu velkého množství migrantů	<ul style="list-style-type: none"> • Typový plán migrační vlna velkého rozsahu -znovu zavedení vnitřních hranic, uvolňování kapacit pobytových zařízení, evidence a lustrace příchozích migrantů. 	<ul style="list-style-type: none"> • Větší diplomatická spolupráce a zajištění dohody.

Tabulka 17 Současná a navrhovaná opatření k riziku (pokračování tabulky)

Riziko	Současná opatření	Navrhovaná opatření
Zneužití občana ČR/EU - sňatkem	<ul style="list-style-type: none"> • Prověřování cizineckou policií. • Příručka pro řešení otázky. údajných účelových sňatků mezi občanem EU a státními příslušníky třetích zemí. 	<ul style="list-style-type: none"> • Důkladnější kontrola příslušných orgánů v rámci přípravy sňatku. • Informování občanů EU o těchto praktikách.

Pomocí metody matice rizik byla stanovena jako nepřijatelná rizika teroristický útok a nekontrolovatelné šíření infekční nemoci. Nejvíce rizik bylo označeno jako podmíněčně přijatelné a pouze dvě rizika jako přijatelná. V současnosti je nejvíce aktuálním tématem válka na Ukrajině, která sebou přináší velké množství migrantů, ČR se aktivně zapojuje do přijímání migrantů, avšak v budoucnu bude takové množství migrantů na území ČR problémem a to především pro sociální systém.

9 NÁVRH PLÁNU BOJE PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI

Navržený plán boje proti nelegální migraci je cílem této diplomové práce. Byl navržen na základě metody vícezdrojového sběru informací z internetových zdrojů a odborné literatury.

Plán boje proti nelegální migraci v rámci této diplomové práce představuje návrhy obecné povahy, jelikož opatření proti nelegální migraci jsou přijímána na legislativní úrovni a jejich schvalování představuje náročný proces. Práce seznamuje s hlavními cíli boje proti nelegální migraci v rámci ČR, přibližuje jednotlivé oblasti a poukazuje na některé slabiny

Pomocí matice rizik, byla zjištěna jednotlivá rizika, která vyplývají z nelegální migrace. Nelegální migrace je rizikem, je však rizikem sama o sobě. Navržený plán boje proti nelegální migraci reaguje na nelegální migraci jako takovou. Minimalizací nelegální migrace samotné se podaří eliminovat i rizika z ní vyplývající.

Plán boje proti nelegální migraci obsahuje pět oblastí:

- Ochrana vnější a vnitřní hranice.
- Spolupráce se třetími zeměmi a jejich podpora.
- Vzájemná komunikace a spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti nelegální migraci.
- Podpora legální migrace.

9.1 Ochrana vnější a vnitřní hranice

Hraniční kontroly jsou na vnitřní hranici zrušeny od vstupu ČR dne 21. 12. 2007 do Schengenského prostoru. Kontroly jsou vykonávány v ČR pouze na vnější hranici, což znamená na mezinárodních letištích, a to pouze pro osoby, které nejsou občany Schengenu (Machotková, 2020).

Kontroly na vnitřních hranicích se obvykle nevykonávají. Ale každý stát má právo stanovit svá pravidla v oblasti silničního provozu, ochrany přírody a krajiny nebo soukromého majetku. Nadále tedy mohou policisté vykonávat policejní opatření se záměrem boje s kriminalitou a zároveň i s nelegální migrací. Všechny státy mohou provádět kontroly na svém území (Ministerstvo vnitra, 2021b).

Na výjimečné situace na vnitřních hranicích je reagováno bezpečnostním opatřením znovuzavedení hraničních kontrol na vnitřních hranicích. Podmínky pro dočasné znovuzavedené ochrany vnitřních hranic stanovuje Schengenský hraniční kodex. Důvody mohou být preventivní, kdy se jedná o okamžitou reakci na možné ohrožení veřejné bezpečnosti nebo vnitřního pořádku nebo dočasné znovuzavedení hraničních kontrol na doporučení orgánů EU v důsledku mimořádného ohrožení Schengenského prostoru a jeho fungování (Ministerstvo vnitra, 2021b).

9.1.1 Realizovaná opatření České republiky na vnějších hranicích

Níže jsou uvedena realizovaná opatření, která se uskutečnila v minulých letech buď v rámci bilaterální spolupráce anebo agenturou Frontex.

Od roku 2016 vysílá PČR několik desítek policistů v rámci **bilaterální spolupráce s Makedonií**, díky které napomáhají v boji proti nelegální migraci. Hranice Makedonie se stala vstupní branou pro nelegální migranty z Řecka. Policisté vykonávají hlídky jak na hranici, tak ve vnitrozemí především v okolí města Gevgelije. Ročně zde policisté zadrží tisíce migrantů (Policie České republiky, 2021e). Policisté především kontrolují dopravní prostředky, jako jsou např. vlaky. Kontroluje se jak podvozek vagonu, tak vnitřní prostory. V noci policisté mají hlídky vybavené termovizemi. Díky těmto technologiím odhalí policisté migranty kilometry daleko od hlídky. V každé hlídce je současně makedonský policista, ten svým kolegům pomáhá s místní znalostí, a především komunikací s ostatními policisty. Všichni cizinci jsou poté podrobeni kontrole, zda nejsou hledanými nebo pohřešovanými osobami a zda se nedopustili nějaké trestné činnosti (Radiožurnál, 2018). Na základě bilaterálních spoluprací jsou policisté dále vysíláni do Maďarska, Slovinska a Srbska (Policie České republiky, 2021e).

Agentura Frontex realizuje činnosti ve Středomoří, v rámci potírání nelegální migrace. Jedná se zejména o **společnou operaci Themis**, která je realizována především v oblasti mezi Itálií a Severní Afrikou. V Itálii jsou vytvořena záchytná centra, kde jsou vykonávány úkony související s registrací migrantů. Jedná se o ztotožnění, vytěžení migranta a poté je pořízená fotografie a sejmuty jeho otisky (Policie České republiky, 2019b).

9.1.2 Realizovaná opatření České republiky na vnitřní hranici

Na vnitřní hranici jsou uskutečňovány především cvičení na znovuzavedení vnitřní hranice. V září 2021 proběhlo **cvičení Jih** za součinnosti PČR a dalších složek integrovaného záchranného systému (dále „IZS“) na hraničním přechodě Lanžhot. Cvičení bylo zahájeno v ranních hodinách, kdy došlo k pomyslnému doručení rozhodnutí vlády ČR, o dočasném znovu zavedení ochrany vnitřní hranice. Mimo Policii ČR se cvičení také zúčastnili příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR (dále „HZS ČR“), Celní správy ČR, Zdravotnické zařízení, Vězeňská služba ČR a ostatní složky MV. V rámci cvičení byly na bývalém hraničním přechodu, zřízeny a uvedeny v provoz registrační místa. Byla ověřena funkčnost nového systému pro registraci, za podmínky, že dojde k většímu množství neoprávněného vstupu migrantů na území ČR. Provoz a výstavbu zajistili členové HZS ČR. Celní správa ČR poskytla v rámci cvičení speciální vozidlo s rentgenem, Vězeňská služba se účastnila eskort migrantů danému tvaru policie. První vlna cizinců byla objevena v nákladním vozidle za pomoci detektoru tlukotu srdce a druhá vlna migrantů byla naopak objevena za pomoci dronu Letecké služby Policie ČR. Jako odezvu na pandemii Covid-19 zdravotníci zřídili první pracoviště, kde prověřovali u migrantů, jestli nejsou nakaženi. Policisté registrovali každého migranta do systému pomocí nových biometrických kufrů (Policie České republiky, 2021f).

Z výše uvedených skutečností vyplývají následující úkoly pro boj s nelegální migrací v oblasti ochrany vnější a vnitřní hranice. Zásadní funkcí při ochraně vnitřní hranice je pravidelná příprava bezpečnostních sborů na znovuzavedení vnitřní hranice. Dále je nutné zajistit vhodné monitorování vnitřní hranice, aby nedošlo k jejímu neoprávněnému překročení. Na vnější hranici je důležité, aby byli policisté pravidelně školeni v odhalování pozměněných nebo padělaných dokladů. Celkově je nezbytné se zaměřit na ochranu vnější hranice a tím minimalizovat nelegální migraci do ČR. Navržené úkoly by měly být v gesci MV ČR:

- Pravidelná příprava bezpečnostní sborů na dočasné znovuzavedení vnitřní hranice, s cílem včasného a efektivního znovuzavedení vnitřní hranice.
- Zajistit vhodné monitorování vnitřní hranice bezpečnostními sbory pro potřeby dočasného znovuzavedení, s cílem monitorovat neoprávněný vstup na území.
- Pravidelné školení policistů na letištích v rámci provádění hraniční kontroly, aby měli aktuální informace o padělaných dokladech a efektivně je tak mohli odhalit.
- Zaměřovat se zejména na ochranu vnější hranice, s cílem eliminovat migraci již na vnější hranici.

9.2 Spolupráce se třetími zeměmi a jejich podpora

Spolupráce se třetími zeměmi a jejich podpora je dlouhodobý prostředek, který má za cíl podporovat bezpečnostní stabilitu a sociálně-ekonomický rozvoj zemí, které jsou zdrojem migrace anebo tranzitními zeměmi. Měla by být posílena spolupráce se třetími zeměmi, které jsou často původem nelegální migrace (Rosková, Záleská a Vacková, 2019). V rámci agentury Frontex jsou podepsány dohody o spolupráci se zeměmi: Albánie, Severní Makedonie, Černá Hora, Srbsko, Bosna a Hercegovina (Evropská rada a Rada Evropské unie, 2022b).

Vláda ČR schválila rekonstrukční program ČR v regionu Blízkého východu v období 2022-2024. Na program vynaložila 300 milionů Kč. Hlavní cílem tohoto programu je minimalizace hlavních příčin konfliktů a zamezení nelegální migrace, která je zároveň hlavní prioritou pro ČR. Program navazuje na humanitárně rekonstrukční aktivity, kdy se snaží ČR pomoci regionu Blízkého východu, především Sýrii, Iráku a Libanonu. ČR má tak dva souhrnné programy, které slouží k zajištění utlumení migračního potencionálu na území Blízkého východu a Afriky. Tato pomoc zmírní místa vzniku a průběhu migračních toků. Jsou očekávány pozitivní dopady, jak pro ČR, tak i pro celou EU (Ministerstvo zahraničních věcí, 2021b).

V rámci oblasti spolupráce se třetími zeměmi a jejich podporu jsou stanoveny následující úkoly. Kdy zásadní roli ve spolupráci se třetími zeměmi plní jejich finanční podpora, a tím minimalizace nelegální migrace z těchto rizikových zemí. Navázání dalších, podobných spoluprácí by přispělo k vyšší efektivitě. Dalším úkolem je nadále vysílat české policisty v rámci bilaterálních dohod a agentury Frontex, do rizikových zemí nelegální migrace. Navržené úkoly by měly být v gesci vlády ČR:

- Pokračování spolupráce vlády ČR se třetími zeměmi, jako je např. program na podporu Blízkého Východu.
- V rámci agentury Frontex a bilaterálních dohod nadále vysílat příslušníky PČR do oblastí se zvýšenou migrací osob.
- Prohloubení a rozšíření spolupráce se třetími zeměmi, navazování další spolupráce s rizikovými státy, odkud dochází ke zvýšené nelegální migraci.

9.3 Vzájemná komunikace a spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti nelegální migraci

Jedním z hlavních předpokladů boje proti nelegální migraci je schopnost zapojených orgánů včas získat, analyzovat a následně vyhodnotit informace o nelegální migraci. Je potřeba neustále prohlubovat důvěru mezi složkami ČR a mezinárodními orgány.

V teoretické části je popsáno Národního situačního střediska ochrany hranic ŘSCP. Středisko slouží pro komunikaci mezi Policií ČR a Celní správou ČR při ochraně hranic. Agentura Frontex koordinuje a spolupracuje se situačními centry.

Dále se v rámci Evropy používá pro komunikaci Národní centrála Sirene, jejíž činnost je detailněji popsána taktéž v teoretické části. Plní zásadní úlohu v nadnárodní spolupráci v rámci Schengenského prostoru.

Společné operace jsou nezbytnou součástí Frontexu. V rámci agentury jsou nasazováni příslušníci pohraniční a pobřežní stráže spolu s vozidly, plavidly, letadly a dalším vybavením, aby pomohli členským státům, které mají problémy na vnější hranici. Agentura Frontex spoléhá na pomoc členských států, kteří poskytnou své vycvičené příslušníky a vybavení pro operace. Námořní operace probíhají především v zemích jako je Itálie, Řecko a Španělsko, kde řeší hlavní migrační toky (Frontex, 2021).

MV ČR dlouhodobě podporuje rozvoj reciproční spolupráci se zeměmi Visegrádské skupiny na politické, ale i expertní úrovni. Visegrádská skupina vznikla ze vzájemné snahy států střední Evropy o spolupráci v řadě oblastí. Členskými státy jsou ČR, Maďarsko, Polsko a Slovensko. (Visegrad group, 2021) Pravidelně jsou uskutečňovány ministerské a politické diskuze. V roce 2016 byla podpořena praktická forma spolupráce pomocí platformy Migration Crisis Response Mechanism, která je používána jako síť pro vytváření a uskutečňování společných projektů pro posílení výměny informací, podporu třetím zemím atd. (Ministerstvo vnitra, 2021g).

Vzájemná komunikace a spolupráce mezi subjekty zapojenými do boje proti nelegální migraci je velice důležitá a pro její efektivitu jsou stanoveny následující úkoly, které jsou určeny pro vládu ČR. Nadále spolupracovat s agenturou Frontex. Prohloubení integrace ČR do systému organizací v rámci EU, tak aby byla zajištěna efektivní výměna informací a využívání společných pracovišť na mezinárodní úrovni. Navržené úkoly by měly být v gesci vlády ČR:

- Trvalá spolupráce s agenturou Frontex spolupráce v oblasti boje proti nelegální migrace.
- Měla by se nadále prohlubovat integrace ČR do systému a organizací v rámci EU a zvyšovat efektivnost výměny informací.
- Využívat společná pracoviště na mezinárodní úrovni pro komunikaci a efektivní spolupráci.

9.4 Pobytové kontroly a kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání

Ve vnitrozemí je účinným nástrojem pro odhalování nelegální migrace, vykonávání pobytových kontrol. Policie ČR provádí pobytové kontroly cizinců zejména v prostorách, kde je větší pravděpodobnost jejich výskytu a to jsou např. ubytovací zařízení, nákupní centra, tržiště, stavební pracoviště. Při kontrole je cizinec povinen předložit doklad totožnosti, platné vízum anebo povolení k pobytu s náležitým účelem pobytu v ČR. Dále musí cizinec předložit doklad o zdravotním pojištění a dostatečných finančních prostředcích po dobu jeho pobytu (Zákon č. 326/1999 Sb.).

Každý ubytovatel musí nahlásit Policii ČR ubytování cizince nejpozději do 3 pracovních dnů. Ubytovatelem se rozumí „každý, kdo poskytuje ubytování za úhradu nebo ubytovává

více než 5 cizinců, s výjimkou případu, kdy lze ubytované cizince a ubytovatele považovat za osoby blízké“ podle zákona č. 326/1999 Sb. Ubytovatel je povinen vést domovní knihu, a na požádání ji předložit Policii ČR. Do domovní knihy se zapisuje od cizince jméno, příjmení, státní občanství, číslo cestovního dokladu, začátek a konec ubytování (Zákon č. 326/1999 Sb.).

Při pobytových kontrolách může Policie ČR spolupracovat s dalšími složkami jako je např. celní správa, SÚIP. SÚIP vykonávají kontroly zaměřené na odhalování nelegálního zaměstnávání. Kontrolní činnost SÚIP je často prováděna na základě podnětů ke kontrole. Kontroly jsou zaměřené také na agenturní zaměstnávání. SÚIP se při kontrolách agentur zaměřuje na kontrolu dodržování povinností uvedených v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Dále jsou kontroly zaměřované na zastřené zprostředkování zaměstnání. Jedná se o situace, kdy fyzická osoba nebo právnická osoba, není agenturou práce, pronajímá své zaměstnance k výkonu práce u jiného uživatele, který těmto zaměstnancům přiděluje práci a řídí je. Nejčastěji se jedná o porušení informační povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním zaměstnanců ze zahraničí (Zpráva v oblasti migrace a integrace cizinců v České republice, 2021).

Jako příklad je možné uvést pobytovou kontrolu, která proběhla v říjnu roku 2020 v Ostravě. Akce byla provedena pod vedením OPKPaE a policisté se zaměřili na problematiku pobytových kontrol cizinců. Mimo to také kontrolovali, zda cizinci dodržují aktuálně platná ochranná opatření v souvislosti s Covid-19. Akce se také zúčastnili policisté z oddělení dokladů a specializovaných činností. Při pobytových kontrolách policisté zjišťují, zda cizinci mají veškeré platné cestovní doklady a splňují podmínky pro pobyt na území ČR (Policie České republiky, 2020b).

Při pobytových kontrolách je důležitá spolupráce mezi složkami. Tzn. rozdělení úkolů, které budou jednotlivé sbory provádět. Zvýšit informovanost pro ubytovatele, jaké mají povinnosti v případě ubytování cizince. Při pobytových kontrolách je důležité se nezaměřovat pouze na vytipované cizince, ale provést kontrolu celé ubytovny. Při provádění kontrol nelegálního zaměstnávání odstrašit zaměstnavatele, aby cizince nezaměstnával bez pracovních smluv. V případě, že je zjištěno nelegální zaměstnávání zintenzivnit kontroly na

daném pracovišti. Navržené úkoly by měly být v gesci PČR a dalších složek IZS, které spolupracují při pobytových kontrolách a SÚIP:

- Koordinace spolupráce PČR s ostatními složkami a efektivní předávání informací, s cílem účinně vykonávat pobytové kontroly.
- Vytvořit přehlednou příručku pro ubytovatele, jaké mají povinnosti v případě ubytování cizince.
- Efektivní provádění pobytových kontrol, kdy se provede kontrola celé ubytovny, a ne pouze vytipovaných cizinců.
- Odradit zaměstnavatele od nelegálního zaměstnávání častějšími kontrolami.

9.5 Podpora legální migrace

Migrace se týká celé řady a kategorií osob, které se snaží získat pobytové oprávnění za účelem sloučení rodiny, zaměstnání, studium atd. I přesto, že jsou rozporuplné názory v souvislosti s integrací běženců, může být podpora legální migrace brána jako příležitost. Podpora pracovní migrace legální cestou, by tak zvýšila daňové příjmy a posílila hospodářský růst. Mezinárodní organizace pro migraci zjistila pomocí výzkumu, že 77 % nelegálních běženců byla v zemích původu pronásledovaná nebo byla v ohrožení válečného konfliktu. Z tohoto důvodu mohli být donuceni vstoupit na území EU nelegálně. Podpora legálních cest by pomohla snížit nelegální migraci, znesnadnila činnost převaděčů a obchodování s lidmi. Pandemie ukázala, jakou roli mají pracovníci kritické infrastruktury v sektorech, jako je zemědělství, zdravotnictví, stavebnictví (Evropský parlament, 2021).

Česká republika nakládá volně s politikou legální migrace, která jí povoluje flexibilně reagovat na současné potřeby a schopnosti státu. Politika je založena na základě principů schválených vládou ČR z roku 2010. Poté byly principy rozšířeny ve schváleném konceptu Nového systému ekonomické migrace z roku 2011 a věcném závěru nové právní úpravy (Strategie migrační politiky, 2015).

Příkladem podpory legální migrace je informační kampaň pro cizince z třetích zemí. OAMP v roce 2012 podpořil uskutečnění tří projektů na podporu legální migrace a integrace cizinců. Výsledkem těchto projektů bylo vytvoření informačních brožur, filmů a letáků. Cílem je, aby cizinec, který se rozhodl migrovat do ČR, měl dostatek informací, jak v době, kdy podává žádost v zemi původu, tak i při příjezdu do ČR a během pobytu. Cizinec by si

měl být vědom svých práv a povinností. Dále by měl mít základní představu o ČR a měl by být schopen bez problémů zajistit pobytové záležitosti (Ministerstvo vnitra, 2021h).

Úkoly pro podporu legální migrace jsou následující. Vytvoření procesu pro legálně migrující pracovníky, kde se spojí žadatel se zaměstnavatelem. Např. webové stránky, kde si migranti podle jejich oboru zaměstnání vyberou práci a kontaktují zaměstnavatele. Vytváření projektů pro cílové skupiny občanů třetích zemí, jako jsou odborníci v různých oborech. Třetím úkolem pro podporu legální migrace je zvýšení informovanosti o možnostech legální migrace, které mohou cizinci využít. Navržené úkoly by měly být v gesci vlády ČR:

- Vytvoření procesu, který by propojoval žadatele o práci se zaměstnavateli.
- Vytváření projektů legální migrace pro cílové skupiny občanů třetích zemí, na jejichž zaměstnání má ČR zvláštní zájem (odborníci).
- Zvýšit informovanost o možnostech legální migrace ve zdrojových zemí nelegální migrace.

9.6 Navrácení nelegálních migrantů do zemí původu

Navrácení nelegálních migrantů je v nynější době regulováno v rámci EU pomocí Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES z 16. 12. 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Směrnice se věnuje příslušníkům třetích zemí, kteří pobývají na území nelegálně a jejím tématem je „proces navrácení státního příslušníka třetí země, jako dobrovolné splnění povinnosti návratu nebo jako nucený návrat, do země jeho původu, nebo do země tranzitu“ (Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES). Právní základ v rámci ČR stanovuje o povinnosti opustit území ČR podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, rozhodnutí o správním vyhoštění (§ 118 téhož zákona), případně uložení trestu vyhoštění (§ 80 Trestního zákona), (Bilková, 2022).

Nelegální migranti mohou opustit ČR buď dobrovolně, kdy migranti zpravidla uskutečňují cestu zpátky do zemí původu sami, bez součinnosti Policie ČR nebo jiného státního orgánů. Jde o upřednostňovanou variantu, tudíž se jí stát snaží podporovat tím, že je jim poskytnut finanční příspěvek na cestu. Během pandemie tato verze byla oblíbená a využily ji stovky migrantů. Podpora dobrovolných návratů je ale finančně, personálně a logisticky náročná.

I přesto je to levnější než finance vynaložené na pobyt cizince. Druhou variantou je návrat nucený, za součinnosti PČR (Bilková, 2022).

Problémem je absence tzv. readmisních dohod, což jsou mezinárodní smlouvy, které upravují předávání osob, jenž pobývaly na území konkrétního státu nelegálně, do státu jejich původu. V současnosti má ČR tuto dohodu samostatně uzavřenou se sedmnácti státy EU, např. Polskem, Německem, Slovenskem, dále se státy mimo EU, např. s Kosovem, Mongolskem, Arménií, Moldavskem. ČR může také využít dohody domluvené v rámci EU, které se týkají 20 států, např. Ukrajiny, Turecka, Srbska. Země původu, ale často nejsou ochotny přebírat své občany zpět. Mnohem horší je situace s tranzitními nelegálními migranty, pocházejících zejména ze zemí Sýrie, Afghánistánu, Maroka, vzhledem k tomu, že s těmito státy readmisní dohody nejsou (Bilková, 2022).

Jedním z dalších problémů je zásada non-refoulement. Kdy cizinec nemůže být navrácen do země původu z důvodu obavy z hrozícího nebezpečí. Zásada je uvedena v článku 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků a článku 19 Listiny základních práv EU. Zejména tranzitní migranti z Afghánistánu a Sýrie, mohou tímto způsobem využít doplňkovou ochranu (Bilková, 2022). Pokud však cizinec není ve své žádosti o ochranu úspěšný, často není umístěn do ZZC, a tak se může i dlouhodobě vyhýbat odjezdu do země původu (Uherek a kol., 2016).

Jsou stanoveny tři úkoly v oblasti navrácení nelegálních migrantů do zemí původu. Důležitá je podpora readmisních dohod se zeměmi odkud nelegální běženci nejčastěji přicházejí využívání již podepsaných readmisních dohod. Klást důraz na jejich dodržování ze strany států, se kterými je dohoda uzavřena. Snížením nákladů na navrácení nelegálních migrantů do zemí původu je podpora dobrovolných návratů, která je nejekonomičtější. Navržené úkoly by měly být v gesci vlády ČR.

- Podpora readmisních dohod se zeměmi odkud nelegální migranti nejčastěji přicházejí.
- Využívat readmisní dohody a trvat na jejich dodržování se státy, se kterými je uzavřena dohoda.
- Podpora dobrovolných návratů a tím snížení nákladů na nelegální migranty.

9.7 Aplikace metody SWOT analýzy současného stavu boje proti nelegální migraci

V této podkapitole je vytvořena částečná SWOT analýza, která shrnuje navržený plán boje proti nelegální migraci. Metoda byla zvolena z důvodu přehlednosti, jednoduchosti a funkčnosti. SWOT analýza stanovuje silné a slabé stránky, které jsou ve vnitřním prostředí. Ve vnějším prostředí jsou určeny příležitosti a hrozby (Masarykova univerzita, 2022). Stanovené silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby jsou zrekapitulovány na obrázku 12.

	Pozitivní	Negativní
Vnitřní prostředí	<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cvičení bezpečnostních sborů na znovuzavedení vnitřní hranice • Pobytové kontroly a kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání • Spolupráce příslušných orgánů při pobytových kontrolách a kontrolách na nelegální zaměstnávání 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nelegální zaměstnávání cizinců • Zásada non-refoulement, které cizinci mohou zneužít • Návratová politika ČR • Nedostatečné informační kampaně na podporu legální migrace
Vnější prostředí	<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bilaterální spolupráce se smluvními státy a navázání dalších spoluprací • Spolupráce se zdrojovými zeměmi nelegální migrace v rámci agentury Frontex • Posílání finančních darů do zdrojových zemí migrace • Mezinárodní spolupráce s agenturou Frontex • Příliv pracovní síly a tím zvýšení příjmů do státního rozpočtu • Podpora dobrovolných návratů 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • Příchod velkého množství migrantů • Nedodržování readmisních dohod • Nedostatek readmisních dohod s dalšími státy • Nedostatečné informační kampaně ve zdrojových zemí pro podporu legální migrace

Obrázek 12 částečná SWOT analýza, autor

Silné stránky: Mezi silné stránky bylo zahrnuto cvičení bezpečnostních sborů na znovuzavedení vnitřní hranice. Bezpečnostní sbory jsou kvalitně připravovány a školení v rámci této problematiky. Je pozitivem, že jsou uskutečňována takováto cvičení. Kvalitní úroveň mají také pobytové kontroly a kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání, které at' už vykonává PČR sama nebo za součinnosti dalších složek IZS a SÚIP. Další silnou

stránkou je spolupráce složek IZS a SÚIP při pobytových kontrolách nebo kontrolách zaměřených na nelegální zaměstnávání.

Slabé stránky: Do slabých stránek je zahrnuto nelegální zaměstnávání cizinců, které má dopady na ekonomiku států, tím že nejsou odváděny daně do státního rozpočtu. Následně je uvedena zásada non-refoulement, kdy cizinci nemohou být navraceni do země původu z důvodu obavy nebezpečí, které mu hrozí. Cizinci mohou tuto zásadu zneužívat a tím pobývat na území ČR, i přesto, že neprovedli veškeré potřebné úkony pro legální migraci. Návratová politika ČR je uvedena ve slabých stránkách, jelikož v této problematice je postavení ČR již delší dobu pod Evropským průměrem. Dále nedostatečné informační kampaně na podporu legální migrace. Dle názoru autorky je malá pravděpodobnost, že se cizinci v zemi původu, dozví o možnostech legální migrace.

Příležitosti: Bilaterální spolupráce se smluvními státy a navázání dalších spoluprací, je zařazeno mezi příležitosti. Udržení a navázání nových bilaterální spoluprací může přinést efektivnější boj proti nelegální migraci na vnější hranici schengenského prostoru. Následnou příležitostí je spolupráce se zdrojovými zeměmi nelegální migrace v rámci agentury Frontex, kdy jsou navazovány podobně jak bilaterální spolupráce. Tudíž dochází k eliminaci nelegální migrace již na vnější hranici. Další příležitostí je posílání finančních darů do zdrojových zemí nelegální migrace. Poskytnutím peněžní sumy rizikovým zemím, by se docílilo snížení počtu migrací. Občané třetích zemí by byli více ekonomicky zajištěni v zemi a tak by nebyli motivováni zem opustit. Mezinárodní spolupráce s agenturou Frontex a dalšími organizacemi. ČR je zapojena do spolupráce v rámci agentury Frontex, která vede zásadní boj proti nelegální migraci. Díky této spolupráci ČR efektivněji zvládá migraci. Dalším navázáním spolupráce s mezinárodními organizacemi, by pro ČR znamenalo přínos. Příležitostí může být podpora legální pracovní migrace, která by znamenala zvýšení příjmu do státního rozpočtu. V ČR chybí pracovníci v oblasti zemědělství, zejména v sezonním období. Podpora dobrovolných návratů by znamenala snížení výdajů a snížení zatížení státních orgánů. V současnosti se snaží stát dobrovolné návraty podporovat. Ale ne vždy mohou být uskutečněny.

Hrozba: Příchod velkého množství migrantů je zařazeno mezi hrozby, protože může dojít k zatížení systému, nedostatku ubytovacích zařízení a velkým výdajům ze státního rozpočtu. Další hrozbou je nedodržování readmisních dohod, kdy cizinec má být předán do země původu, ale země původu mnohdy nejsou ochotny přebírat své občany. Nedostatek readmisních dohod s dalšími státy je stanoveno jako hrozba. V současnosti je navázáno 20

readmisních dohod, ale se státy jako Sýrie, Afganistán, které jsou zdrojem tranzitní nelegální migrace, readmisní dohody chybí. Nedostatečné informační kampaně ve zdrojových zemích pro podporu legální migrace mohou představovat hrozbu, protože se cizinci nedozví o možnostech legální migrace a uchýlí se k nelegální migraci.

9.8 Dílčí závěr k navrženému plánu boje proti nelegální migraci

Navržený plán boje proti nelegální migraci reaguje na riziko nelegální migrace a současně s ním spojených rizik. Je nezbytné rizika minimalizovat, aby byla zajištěna bezpečnost obyvatelstva. Rizika mohou být lépe eliminována na základě navrženého plánu, ve kterém jsou stanoveny jednotlivé oblasti a navržené úkoly, které by měly dopomoci k lepšímu zvládnutí nelegální migrace.

Díky provedené částečné SWOT analýzy diplomová práce poukázala na silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby, které vycházejí z navrženého plánu boje proti nelegální migraci.

ZÁVĚR

První kapitola diplomové práce se věnuje posouzení nelegální migrace v literatuře a právních předpisech. V první části jsou definovány základní pojmy v oblasti migrace. Následně jsou vytyčeny nejdůležitější právní předpisy v ČR, mezi které patří: zákon o pobytu cizinců č. 326/1999 Sb. a zákon o azylu 325/1999 Sb. V rámci EU je zásadní právní předpis nařízení evropského parlamentu a rady EU 2016/399 ze dne 9. března 2016, jímž se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob neboli Schengenský kodex. Nařízení určuje pravidla překračování vnějších hranic a podmínky jejich vstupu. Následně je popsána literatura zaměřená na oblast migrace, kdy je přesněji představen obsah několika knih, které se danou problematikou zabývají.

Dále jsou popsány hlavní migrační trasy do Evropy, mezi které patří Východní středomořská trasa, Centrální středomořská trasa a Západní středomořská trasa. Tyto trasy nejčastěji využívají migranti, a to buď pozemní cestou anebo cestou po moři.

Poslední kapitoly teoretické části se věnovaly orgánům a systémům v boji proti nelegální migraci. Kapitoly byly rozděleny do dvou oblastí. Mezi českými orgány je vyzdvihnuta především Cizinecká policie. V rámci evropských orgánů a systémů je věnovaná pozornost zejména agentuře Frontex, která má největší zásluhy v oblasti ochrany vnější hranice. Jedním z nejdůležitějších systémů v boji proti nelegální migraci v Evropské unii patří Schengenský informační systém, kde jsou uloženy veškeré informace o pohřešovaných, hledaných, sledovaných osobách a informace týkající se odcizených nebo pohřešovaných předmětů a vozidlech.

První kapitola praktické části se zabývala vnitřními a vnějšími hranicemi. Vnitřní hranice má ČR s dalšími čtyřmi státy. Na vnitřní hranici se hraniční kontrola normálně neprovádí. Pouze pokud dojde k znovuzavedení ochrany vnitřní hranice z důvodu mimořádné události. Vnější hranice jsou v rámci schengenského prostoru. Na vnějších hranicích probíhá hraniční kontrola s občany třetích zemí, kdy je provedena podrobná lustrace. Občané EU nebo osoby, které využívají práva na volný pohyb, v důsledku sjednaných domluv, se na vnější hranici podrobují minimální kontrole.

Praktická část je věnována také nelegální migraci v ČR a jejímu vývoji. Popisuje dvě základní skupiny, a to nelegální pobyt a nelegální překročení vnější hranice. Podkategorií nelegálního pobytu je tranzitní nelegální migrace, kdy se migranti snaží přes území ČR pouze dostat do své cílové země. Migranti nejčastěji využívají neregulérních cestovních

dokladů a také zneužívají azylové procedury. Probíráno je téma napomáhání k nelegální migraci, kdy migranti využívají služeb převaděčů nebo osob zajišťujících neregulární doklady nebo účelové sňatky. Následně byl popsán vývoj nelegální migrace v ČR od roku 2015 do roku 2021. Byl vytvořen přehled počtů nelegálních migrantů a nejčastěji migrujících občanů podle jednotlivých států. Nejvíce zastoupenou skupinou jsou občané ukrajinské národnosti, s výjimkou roku 2015 kdy převládali občané Sýrie.

Podle normy ISO 31000:2018 Řízení rizik byla identifikována rizika: nekontrolovatelné šíření infekční nemoci, neodvádění daní z pracovní činnosti, organizovaný zločin – padělání a pozměnění cestovních dokladů, posílení xenofobních nálad, organizovaný zločin, zatížení sociálního systému, teroristický útok, vznik převaděčské sítě, zneužití občana ČR sňatkem. Rizika byla analyzována, s pomocí matice rizik a následně zhodnocena a navržena opatření pro minimalizaci rizik.

Poslední kapitola v praktické části navrhuje plán boje proti nelegální migraci. Stanoveno je pět okruhů, které jsou zásadní v boji proti nelegální migraci. Jedná se o: Ochranu vnější a vnitřní hranice, spolupráci se třetími zeměmi a jejich podpora, vzájemnou komunikaci a spolupráci se subjekty zapojenými do boje proti nelegální migraci, pobytové kontroly, podpora legální migrace a navrácení nelegálních migrantů do zemí původu. U každého okruhu jsou stanoveny úkoly, které autorka určila pomocí metody vícezdrojového sběru informací z internetových zdrojů a odborné literatury.

Úkoly tvoří plán boje proti nelegální migraci a mohou být představením možného plánu. Na konci byla provedena částečná SWOT analýza, která se týká současného stavu boje proti nelegální migraci. Byly stanoveny silné a slabé stránky v rámci vnitřního prostředí. Ve vnějším prostředí byly určeny příležitosti a hrozby.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALTAI CONSULTING, 2015. *Irregular migration between West Africa, North Africa and the Mediterranean* [online]. European Union [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://fmmwestafrica.org/wp-content/uploads/2017/02/en-altai.pdf>.

BIČÁKOVÁ, Olga, 2018. *Nelegální práce* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: https://www.vupsv.cz/wp-content/uploads/2021/05/Bicakova-Olga-Nelegalni-prace.-FSP_c.-6_-2018.pdf

BÍLKOVÁ, Veronika, 2021. *Návratová politika a její slabiny* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/navratova-politika-a-jeji-slabiny>

BLAKEMOR, Erin, 2019. What was the Arab Spring and how did it spread? *National geographic* [online]. United states [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/culture/article/arab-spring-cause>

BOEHNKE, Klaus a Erhabor IDEMUDIA, 2020. *Psychosocial Experiences of African Migrants in Six European Countries A Mixed Method Study*. Switzerland: Springer. ISBN 978-3-030-48346-3.

ČESKÁ JUSTICE, 2022. *ČR čelí migrační vlně velkého rozsahu, připravuje se na ní od roku 2005* [online], Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2022/03/cr-celi-migracni-vlne-velkeho-rozsahu-pripravuje-se-na-ni-od-roku-2005/>

ČESKÝ ROZHLAS, 2007. *Cizinecká policie kvůli Schengenu sníží počet útvarů* [online], Česká republika: [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/cizinecka-policie-kvuli-schengenu-snizi-pocet-utvaru-8457047>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2018. *Metodika - nelegální migrace* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/metodika-nelegalni-migrace>

ČSN ISO 31000:2018, 2018. *Management rizik – Směrnice*. Česká republika. Dostupné z: <https://shop.normy.biz/detail/505890#nahled>

ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV, 2021 [online], Ministerstvo vnitra [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>

ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV, 2020 [online], Ministerstvo vnitra [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>

ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV, 2019 [online]. Ministerstvo vnitra [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>

ČTVRTLETNÍ ZPRÁVA O MIGRACI IV, 2018 [online], 2021. Ministerstvo vnitra [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace.aspx>

DRBOHLAV, Dušan, 2010. *Migrace a (i) migranti v Česku: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-039-1.

EUROPEAN COMMISSION, 2021. *Irregular Migration & Return* [online]. Evropská unie [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return_en

EVROPSKÁ KOMISE, 2022a. *Rapid Border Intervention Team (RABIT)* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/pages/glossary/rapid-border-intervention-team-rabit_en

EVROPSKÁ KOMISE, 2022b. *Eurosur* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/policies/schengen-borders-and-visa/border-crossing/eurosur_cs

EVROPSKÁ KOMISE, 2022c. *Prado* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/prado/cs/prado-start-page.html>

EVROPSKÁ KOMISE, 2021a. *SIS II - Second generation Schengen Information System* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/dataset/ds00009_en

EVROPSKÁ KOMISE, 2021b. *Boj proti převaděčství migrantů akční plán EU na období 2021 – 2025* [online]. Evropská unie [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12724-Boj-proti-prevadecstvi-migrantu-akcni-plan-EU-na-obdobi-2021-2025_cs

EVROPSKÁ KOMISE, 2021c. *Reakce EU na terorismus* [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/>

EVROPSKÁ KOMISE, 2014. *Sdělení komise evropskému parlamentu a radě: Pomáhat vnitrostátním orgánům v boji proti zneužívání práva na volný pohyb: Příručka pro řešení otázky údajných účelových sňatků mezi občany EU a státními příslušníky třetích zemí v kontextu práva EU o volném pohybu občanů EU* [online]. Evropská unie [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?>

EVROPSKÁ RADA A RADA EVROPSKÉ UNIE, 2022a. *Evropský systém pro cestovní informace a povolení (ETIAS): Rada přijala nařízení* [online], Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/09/05/european-travel-information-and-authorisation-system-etias-council-adopts-regulation/>

EVROPSKÁ RADA A RADA EVROPSKÉ UNIE, 2022b. *Ochrana vnější hranice*. Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/strengthening-external-borders/>

EVROPSKÁ RADA A RADA EVROPSKÉ UNIE, 2021a. *Trasa přes východní Středomoří* [online]. Evropská unie [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/eastern-mediterranean-route/>

EVROPSKÁ RADA A RADA EVROPSKÉ UNIE, 2021b. *Migrační toky na trase přes centrální Středomoří* [online]. Evropská unie [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/central-mediterranean-route/>

EVROPSKÁ RADA A RADA EVROPSKÉ UNIE, 2021c. *Migrační toky na trasách přes západní Středomoří a západní Afriku* [online]. Evropská unie [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/western-routes/>

EVROPSKÁ RADA A RADA EVROPSKÉ UNIE, 2018. *Vízový informační systém: Rada se dohodla na mandátu k jednání za účelem posílení systému* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2018/12/19/visa-information-system-council-agrees-negotiating-mandate-to-strengthen-the-system/>

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2022. *Schengen: průvodce evropským prostorem bez hranic* [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-06]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/security/20190612STO54307/schengen-pruvodce-evropskym-prostorem-bez-hranic>

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2021. *Lepší pravidla legální migrace za prací přispějí ke snížení nelegálního přistěhovalectví* [online], Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/priorities/migrace/20211111STO17183/lepsi-pravidla-legalni-migrace-az-praci-ke-snizeni-nelegalniho-pristehovaectvi>

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2020. *Migrační krize v Evropě* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/headlines/society/20170629STO78631/migracni-krize-v-evrope>

EVROPSKÝ PARLAMENT, 2018. *Hotspots at EU external borders, State of play* [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI\(2018\)623563_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/623563/EPRS_BRI(2018)623563_EN.pdf)

EVROPSKÝ POLICEJNÍ ÚŘAD, 2011. *O Europolu* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/cs_europolreview_0.pdf

EVROPSKÝ POLICEJNÍ ÚŘAD, 2021a. *O Europolu* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol:cs>

EVROPSKÝ POLICEJNÍ ÚŘAD, 2021b. *Facilitation of Illegal Immigration* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-statistics/crime-areas/facilitation-of-illegal-immigration>

EVROPSKÝ ÚČETNÍ DVŮR, 2017. *Reakce EU na uprchlickou krizi: přístup založený na hotspotech* [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <http://publications.europa.eu/webpub/eca/special-reports/refugee-crisishotspots-06-2017/cs/>

EVROPSKÁ UNIE, 2013. *Schengenský informační systém II*. Evropská unie. ISBN 978-92-79-28151-8.

EUROACTIV, 2015. *Migrace do EU - historický přehled* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/migrace-do-eu-historicky-prehled-013076/>

EUROSKOP, 2021. *Režim na hranicích* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-29]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8756/sekce/rezim-na-hranicich/>

FRONTEX, 2015. *Eurosur* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20150405184445/http://frontex.europa.eu/intelligence/eurosur>

FRONTEX, 2022. *Who we are* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-16]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/about-frontex/who-we-are/foreword/>

FRONTEX, 2021. *Společná operace* [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://frontex.europa.eu/cs/co-delame/spolecne-operace/>

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 2007. *Vstup do Schengenu změni podobu cizinecké policie* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z <https://domaci.hn.cz/c1-22627300-vstup-do-schengenu-zmeni-podobu-cizinecke-policie>

HRABÁLEK, Martin, 2012. *Ochrana hranic EU a role agentury Frontex v ní*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav. ISBN 978-80-210-5988-7.

HRADILOVÁ, Jitka, 2006. *Schengenský informační systém-vývoj a současný stav*. Knihovnaknihovnická revue.

HRUDKA, Josef a David ZÁMEK, 2012. *Organizace a činnost policejních služeb: stav k 1. 1. 2012*. Praha: Police history. ISBN 978-80-8647-756-5.

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION, 2019. *Migrants' Perspective: Migration Journeys and decision-making* [online]. Evropská unie [cit. 2022-01-23]. <https://rosanjose.iom.int/site/en/blog/migrants-perspective-migration-journeys-anddecision-making>

IROZHLAS, 2021. *Migranti se pokusili proniknout z Běloruska do Polska* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/belorusko-migrace-polsko-prechod-pres-hranice_2111081347_svi

JOHNY Jincy, 2019. *Fluorescence lifetime assisted enhanced security feature in travel documents for border control and security applications* [online]. Česká republika [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://rgu-repository.worktribe.com/preview/829665/JOHNY%202019%20Fluorence%20lifetime.pdf>

JUNGWIRTH, Tomáš. *Balkánská trasa*, 2017. *Encyklopedie migrace* [online]. Česká republika [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://www.encyclopediaofmigration.org/balkanska-trasa/>

KUSCHMINDER, Katie, Julia DE BRESSER a Melissa SIEGEL, 2015. *Irregular Migration Routes to Europe and Factors Influencing Migrants' Destination Choices* [online]. Maastricht university [cit. 2021-12-12]. Dostupné z: <https://migration.unu.edu>

MACEK, Pavel, 1999. *Dějiny policie a četnictva*. Praha: Police History. ISBN 80-902-6700-9 .

MACHOTKOVÁ, Šárka, 2020. *Režim na hranicích* [online], Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://euroskop.cz/ja-a-eu/schengen/rezim-na-hranicich/>

MANAGEMENTMANIA, 2022. *ISO 31000 Risk management* [online], Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/iso-31000-risk-management-rizeni-rizik-principy-a-smernice>

MASARYKOVA UNIVERZITA, 2022. *SWOT analýza*. [online], Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://kisk.phil.muni.cz/kreativita/temata/vizualizace-a-presentace-informaci/swot-analyza>

MENDEL UNIVERSITY, 2021. *Migrace obyvatelstva – historické mezníky a význam migrace pro současnost i budoucnost* [online]. Brno [cit. 2021-11-5]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=71391

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, 2020. *Nelegální zaměstnávání* [online]. Česká republika [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/nelegalni-zamestnavani>

MINISTERSTVO VNITRA, 2022a. *Nelegální migrace v České republice* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-30]. Dostupné z: [Nelegální migrace v České republice - Aktuální informace o migraci \(mvcr.cz\)](https://www.mvcr.cz/clanek/vlada-souhlasis-planem-mv-zridit-mobilni-jednotku-cizinecke-policie.aspx)

MINISTERSTVO VNITRA, 2022b. *Mobilní jednotky služby cizinecké policie* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-30]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/vlada-souhlasis-planem-mv-zridit-mobilni-jednotku-cizinecke-policie.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA, 2021a. *Slovníček pojmů*, Odbor azylové a migrační politiky. Česká republika, [online]. Česká republika [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA, 2021b. *Schengenská spolupráce* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: [Schengenská spolupráce - Aktuální informace o migraci \(mvcr.cz\)](https://www.mvcr.cz/clanek/vlada-souhlasis-planem-mv-zridit-mobilni-jednotku-cizinecke-policie.aspx)

MINISTERSTVO VNITRA, 2021c. *Odbor azylové a migrační politiky* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA, 2021d. *Informace pro cizince* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-23]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-kontakty.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA, 2021e. *Bezpečnostní aspekty migrace* [online]. Česká republika [cit. 2022-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/cthh/clanek/bezpecnostni-aspekty-migrace.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA, 2021f. *Integrace cizinců* [online], Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/integrace-cizincu.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

MINISTERSTVO VNITRA, 2021g. *Zahraniční spolupráce* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/zahranicni-spoluprace.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA, 2021h. *Informační kampaň pro cizince z třetích zemí před příjezdem a po příjezdu do ČR* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/informacni-kampan-pro-cizince-z-tretich-zemi-pred-prijezdem-a-po-prijezdu-do-cr.aspx>

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2022. *Schengenský informační systém* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/sis/index.html

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2021a. *VIS – Vizový informační systém – Visa Information System* [online] Česká republika [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/bratislava/cz/vizove_a_konzularni_informace/vizova_agenda/kratkodobe_schengenske_vizum/biometrika_vizovy_informacni_system_vis/index.html

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, 2021b. *Rekonstrukční program České republiky* [online] Česká republika [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/jnp/cz/udalosti_a_media/tiskove_zpravy/rekonstrukcni_program_ceske_republiky_v.html

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 603/2013 [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0603>

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) č. 604/2013 [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=CELEX:32013R0604>

NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 810/2009 [online]. Evropská unie [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32009R0810>

NOVINKY, 2012. *Národní centrála Sirene* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/zahranicni/clanek/narodni-centrala-sirene-40096364>

NOVOTNÁ, Markéta, 2014. *Schengenský prostor jako pevnost Evropa?* [online]. Acta Oeconomica Pragensia. Česká republika [cit. 2022-02-19]. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/294280737_Schengensky_prostor_jako_pevnost_Evropa

ORGANIZACE PRO POMOC UPRCHLÍKŮ, 2021. *Zajištění v zařízení pro zajištění cizinců* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.opu.cz/cs/projekt-iris-pravni-pomoc-v-navratovem-procesu-pro-prislusniky-3-zemi/zajisteni-v-zarizeni-pro-zajisteni-cizincu/>

PALÁT, Milan, 2014. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii: kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. Ostrava: Key Publishing. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-228-0.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2022. *Nelegální migrace v ČR v období od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2021*. [online]. Česká republika. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/nelegalni-migrace-v-cr-v-obdobi-od-1-1-2021-do-31-12-2021.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2021a. *Policie České republiky – Služba cizinecké policie* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2021b. *KŘP hlavního města Prahy* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-hlavniho-mesta-prahy-105862.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2021c. *Odbor cizinecké policie*. Česká republika [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sluzby-odbory-skupiny-odbor-cizinecke-policie.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2021d. *Neregulérní doklady a dokumenty* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-14]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/neregulerni-doklady-a-dokumenty.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2021e. *Český kontingent odvádí v Makedonii skvělou práci* [online]. Česká republika [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/cesky-kontingent-odvadi-v-makedonii-skvelou-praci.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2021f. *Cvičení jih*. Dostupné z: [Skončilo cvičení „JIH“ - Policie České republiky](#)

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2020a. *Oddělení dokladů a specializovaných činností* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/oddeleni-dokladu-a-specializovanych-cinnosti.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2020b. *Pobytová kontrola cizinců* [online]. Česká republika. [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-severomoravskeho-kraje-zpravodajstvi-pobytova-kontrola-cizincu.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2019a. *Národní situační centrum ochrany hranic* [online]. Česká republika [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/narodni-situacni-centrum-ochrany-hranic.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2019b. *Operace Themis* [online]. Česká republika [cit. 2022-02-19]. Dostupné z: [Operace Themis - Policie České republiky](#)

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2010. *Transformace cizinecké policie* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/transformace-cizinecke-policie.aspx>

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, 2011. *Účelové sňatky* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/docDetail.aspx?docid=21608049&doctype=ART&>

POLLAK, Johannes; SLOMINSKI, Peter ed., 2020. *The Role of EU Agencies in the Eurozone and Migration Crisis: Impact nad Future Challenges*. Austria: Springer Nature. ISBN 978-3-30-51382-2.

RADIOŽURNÁL, 2018. *Když jde o vteřiny* [online]. Česká republika. [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/kdyz-jde-o-vteriny-7203335/2>.

ROOTS, Lehte, 2015. *The new EURODAC regulation: Fingerprints as a source of Informal discrimination* [online]. TalTech Journal of European Studies [cit. 2022-02-19]. Dostupné z <https://sciendo.com/pdf/10.1515/bjes-2015-0016>

ROSKOVÁ, Lenka, Veronika ZÁLESKÁ a Jitka VACKOVÁ, 2019. *Lidská práva v oblasti migrace a integrace menšin i imigrantů*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta. ISBN 978-80-7394-764-4.

ROŽŇÁK, Petr a Karel KUBEČKA, 2018. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418292-1 .

SCHENGENSKÝ HRANIČNÍ KODEX. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob [online]. Evropská unie, [cit. 2021-11-6]. Dostupné z: <https://esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?DR=SB&CP=32016R0399>

SMEJKAL, Vladimír a Karel RAIS, 2013. *Řízení rizik ve firmách a jiných organizacích*. [online]. 4. aktualiz. a rozšíř. vyd. Praha: Grada Publishnig [cit. 2022-04-03]. ISBN 978-80-247-4644-9. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/rizeni-rizik-ve-firmach-a-jinychorganizacich-291472/>

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2013/33/EU [online]. Evropská unie [cit. 2021-11-6]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/TXT/?uri=celex%3A32013L0033>

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2008/115/ES [online]. Evropská unie [cit. 2021-11-6]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:j10014>

SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MINISTERSTVA VNITRA, 2021. *Přijímací středisko* [online]. Česká republika [cit. 2021-11-21]. Dostupné z: <http://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/prs-zastavka/>

STÁTNI ÚŘAD INSPEKCE PRÁCE, 2021. *Zaměstnávání cizinců a kontroly inspekce práce* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/2019/11/SUIP-Prezentace--31102019.pdf>

STRATEGIE MIGRAČNÍ POLITIKY, 2015. Ministerstvo vnitra. [online]. Česká republika [cit. 2021-11-06]. Dostupné z: [Strategie migrační politiky ČR - Ministerstvo vnitra České republiky \(mvcr.cz\)](https://www.mvcr.cz/strategie-migracni-politiky-cr)

ŠMÍDA, Zdeněk, 2022. *Státní hranice a pohraniční turistika* [online]. Zdeneksmida.cz [cit. 2022-01-20]. Dostupné z: <https://www.zdeneksmida.cz/statni-hranice-a-pohranicni-turistika.html>

UHEREK, Zdeněk a kol., 2016. *Migrace: Historie a současnost*. 1. vyd. Ostrava: PANT. ISBN 978-80-905943-9-6.

ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ, 2022. *Eurodac* [online]. Česká republika [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.uouu.cz/eurodac/ds-3850/archiv=0>

ÚŘAD VYSOKÉHO KOMISAŘE OSN PRO UPRCHLÍKY, 2016. *Úmluva o uprchlících*. [online]. Evropská unie [cit. 2021-11-02]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/224-czzakladni-informaceumluvyumluva-o-uprchlicich-html.html>

VISEGRAD GROUP, 2021 *Visegradská skupina* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.visegradgroup.eu/v4-110412>

ZDRAVOTNICKÝ DENÍK. 2015. *Jaká jsou reálná rizika migrace*, [online]. Česká republika. [cit. 2022-01-18]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2015/09/jaka-jsou-realna-rizika-migrace-pro-zdravi-cechu>

Zákon č. 312/2001 Sb., *Zákon o státních hranicích a o změně zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-312>

Zákon č. 326/1999 Sb., *Zákon o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>

Zákon č. 325/1999 Sb. *Zákon o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>

Zákon č. 191/2016 Sb. *Zákon o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic)*. [online] Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-191>

Zákon č. 221/2003 Sb. *Zákon o dočasné ochraně cizinců* [online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-221>

Zákon č. 273/2008 Sb. *Zákon o Policii České republiky*[online]. Česká republika [cit. 2022-03-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2015 [online]. Ministerstvo vnitra, 2016. Praha [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2016 [online]. Ministerstvo vnitra, 2017. Praha [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2017 [online] Ministerstvo vnitra, 2018. Praha [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2018 [online]. Ministerstvo vnitra, 2019. Praha [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2019 [online]. Ministerstvo vnitra, 2020. Praha [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2020 [online]. Ministerstvo vnitra, 2021. Praha [cit. 2022-01-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/rocni-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace-cizincu-v-ceske-republice-za-roky-2001-2019.aspx>

CZECH, 2021. *Mezinárodní letiště v ČR*, [online]. www.czech.cz [cit. 2021-11-19]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20170518223151/http://www.czech.cz/cz/92812-mezinarodni-letiste-v-cr>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CIRAM – Common Integrated Risk Analysis Model

ČR – Česká republika

ETIAS – Evropský systém pro cestovní informace a povolení

EU – Evropská unie

EURODAC – Evropská databáze pro porovnání otisků žadatelů o azyl

EUROPOL – Evropský policejní úřad

EUROSUR – Evropský systém ochrany hranic

HZS – Hasičský záchranný sbor

IOM – Mezinárodní organizace pro migraci

IZS – Integrovaný záchranný systém

MV – Ministerstvo vnitra

OAMP MV – Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva Vnitřních věcí

OPKPaE – Oddělení pobytové kontroly, eskorty a pátrání

RABITs – Rapid Border Intervention Teams

ŘSCP – Ředitelství služby cizinecké policie

SIS – Schengenský informační systém

SÚIP – Státní úřad inspekce práce

VIS – Vízový informační systém

ZZC – Zařízení pro zajištění cizinců

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Hlavní migrační trasy do Evropy, www.clovekvtisni.cz	21
Obrázek 2 Vývoj nelegální migrace na hlavních migračních trasách 2014-2021, Čtvrtletní zpráva o migraci IV 2021	24
Obrázek 3 Struktura odborů cizinecké policie, autor	28
Obrázek 4 Státní hranice, www.statnihranice.cz	38
Obrázek 5 Schengenský prostor, www.europarl.europa.eu	40
Obrázek 6 Vstup na území ČR a počet vstupů, Tisková konference PČR 2022	43
Obrázek 7 Počet prokázání neregulérním cestovním dokladem při nelegálním pobytu, autor	44
Obrázek 8 Počet státních příslušníků přes vnější schengenskou hranici, autor	45
Obrázek 9 Vývoj nelegální migrace od roku 2015 do roku 2021	51
Obrázek 10 Nejčastější nelegálně migrující občané jednotlivých států, autor	52
Obrázek 11 Řízení rizik ISO ČSN 31000:2018, ČSN ISO 31000:2018	54
Obrázek 12 částečná SWOT analýza, autor	76

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Počet migrantů přes Východní středomořskou trasu 2018-2021, autor	22
Tabulka 2 Počet migrantů přes Centrální středomořskou trasu 2018-2021, autor	23
Tabulka 3 Počet migrantů přes Západní středomořskou trasu 2018-2021, autor	24
Tabulka 4 Počet nelegálně pobývajících cizinců a jejich státní příslušnost v roce 2021, autor	42
Tabulka 5 Nelegální migrace na území ČR v roce 2015 podle státní příslušnosti, autor ..	47
Tabulka 6 Nelegální migrace na území ČR v roce 2016 podle státní příslušnosti, autor ..	48
Tabulka 7 Nelegální migrace na území ČR v roce 2017 podle státní příslušnosti, autor ..	48
Tabulka 8 Nelegální migrace na území ČR v roce 2018 podle státní příslušnosti, autor ..	49
Tabulka 9 Nelegální migrace na území ČR v roce 2019, podle státní příslušnosti, autor ..	49
Tabulka 10 Nelegální migrace na území ČR v roce 2020, podle státní příslušnosti, autor ..	50
Tabulka 11 Nelegální migrace na území ČR v roce 2021, autor	50
Tabulka 12 Kategorie pravděpodobnosti (vzniku události), autor	58
Tabulka 13 Kategorie závažnosti dopadů, autor	58
Tabulka 14 Matice rizik, autor	59
Tabulka 15 Kategorie přijatelnosti, autor	59
Tabulka 16 Kategorie přijatelnosti vyhodnocení, autor	60
Tabulka 17 Současná a navrhovaná opatření k riziku, autor	63